

Asztmában, gégehurutban, tüdővérzésben, tüdőbajban, gyomorhajban

szenvedők kértsek arany időt és vizsgálják meg a gyógyulást bizonyító alábbi iratokat. Ez csak elenyésző eséklyé száma a folyton beérkezőknek. Minden meggyőzés nélkül közöljük őket, mert a tapasztalat azt mutatja, hogy a szenvedő közönség maga tudja legjobban megalkotni a véleményét. A leveleket, nem tekintve azok módosításait, szövegben közöljük, valamint az előző eredménytelen kéréseket is. Az eredeti levelek megtekinthetők és igen óhajtott volna, hogy ezeket minél többen használni fogják. Használni fogják az igazságtól való elterelés nélkül, hogy ez a bevezetőre, avagy az azt követő gyógyítás leírására vonatkozik-e, nagyon bízottunk. Hogy a lakosnak megálljan legyen, be sem várva a betegség fejlődését, hanem már a legelső tünetnél meg idejekorán segítséget találjon, itt felsoroljuk a leggyakoribban előforduló tüneteket: Rendszeresen hideg kéz és láb. — Légzési nehézség. — A légzést később ben szélő és krakogó zaj kíséri. — Vérköpés. — Gyakran erős, rendetlen szívverés, összehúzó nagy félelemérzéssel. — Kévszívás. — Rossz emésztés stb. A kúra folytatására a baj pontos leírása szükséges, el kell mondani, mi a foglalkozása és hogy hideg-e a láb. — Így ezimezzük:

Kur-Institut „Spiro spero“ Dresden-Niederlössnitz, Schulstr. 271. A.

Tüdőhaj, vérköpés.

A legutóbbi 5 év minden tavaszán és őszén leginkább tüdőhurutban betegedtem meg s állapotom, daczára az orvosi segélynek és sok ajánlott szornak, évről-évre rosszabodott, s utóbbi időben többször munkáktól is lettem, sőt több hétig ágyban is kellett időznöm. Erősebb munkánál állandóan szívdobogást kaptam, valamint szűz fűdalmak nyilatgáltak az izmokban, melyek aztán a mell és hát tájékára húzódtak. Ez legesetett olyannyira megnehezítette, hogy tüdőgyulladás történt, mi által munkám is kimondhatatlan töhértől lett nékem. Ezenkívül állandóan hidegek voltak kezeim s lábaim, berokkoltam s köpésem véres volt, valamint időközönként éjeli izzadság is győrt.

Hogy ily körülmények között sokáig nem élhetek, ezt beláttam s ezért segély után tudakozódtam.

Figyelmes lettem „Spiro spero“ gyógyintézet egy hirdetésére, mely a reihenbergi újságban megjelent, s az előtt sikerült engem is arra indítottak, hogy ez intézetbe forduljak.

Már néhány hét múlva az utasításoknak szigorú betartása folytán, legnagyobb örömmre, javulást vettem észre.

Néhány kis visszacsúszást követően, de mindig nekilátva, a rendelkezések szigorú betartása után egészen-gemet visszanyertem. Az előbbi rohamok, mint szívdobogás, vérköpés, mell- és hátfájalmak és még több, legnehezebb munkánál sem akadályoztak s azt hiszem, legutóbbi utasítások betartásával ezekről teljesen meg leszek szabadva.

Ezért hála vagyk lekötözve a nyújtott segélyért s a szíves kezelésért, s kötelességem tartom minden betegnek az intézetet figyelembe ajánlani.

Teljes tisztelettel vagyk hála hála kötelezetten Friedrich Antal, Morchensternben A fenti aláírás hiteleseségét bizonyítja: Morchenstern.

Pozsar Vilmos Károly, polgármester, (P. H.)

Gyomor- és bélhaj.

Ezenal legnagyobb köszönetemet fejezem ki a „Spiro spero“ gyógyintézetnek, gyomor- és bélhajom teljes gyógyításáért.

Három évvel ezelőtt influenzában betegedtem meg; nem sokára emésztési nehézségek és főfájás mutatkoztak, valamint hasi szűrés a lapoczkákban. A test állandóan felpuhult volt s székelésemet csak mesterségesen tudtam fontartani. Ét- és ivágytalanság, valamint álmatlanság napirenden voltak. Többször ételket és főzeléket nem emésztettem, mert gyomorhajdalmam meggyűlöltak ebben. Mindennek még egy évvel ezelőtt meggyűlölt folytán vesegörcsök is csatlakoztak. Ha orvosi segélyt vettem igénybe, ez egy ideig enyhülést hozott, de a régi baj mindig újra és újra előállt. Az elmúlt télen kezemethez jutott a „Spiro spero“ gyógyintézet eredményes kezeléséről egy újsághírlet; bizony: áprilisban hozzáfutottam s körtem tanácsát. Utasításait legpontosabban betartva, né-

gyeltem meggyűlölt, hogy a reihenbergi újságban megjelent, s az előtt sikerült engem is arra indítottak, hogy ez intézetbe forduljak.

Már néhány hét múlva az utasításoknak szigorú betartása folytán, legnagyobb örömmre, javulást vettem észre.

Néhány kis visszacsúszást követően, de mindig nekilátva, a rendelkezések szigorú betartása után egészen-gemet visszanyertem. Az előbbi rohamok, mint szívdobogás, vérköpés, mell- és hátfájalmak és még több, legnehezebb munkánál sem akadályoztak s azt hiszem, legutóbbi utasítások betartásával ezekről teljesen meg leszek szabadva.

Ezért hála vagyk lekötözve a nyújtott segélyért s a szíves kezelésért, s kötelességem tartom minden betegnek az intézetet figyelembe ajánlani.

Teljes tisztelettel vagyk hála hála kötelezetten Friedrich Antal, Morchensternben A fenti aláírás hiteleseségét bizonyítja: Morchenstern.

Pozsar Vilmos Károly, polgármester, (P. H.)

Külön magyar levelezés.

Vértess-tele Süsborszesz Minden házban szükségese.

LUSER L.-féle turista tapasz.

Biztosan és gyorsan ható szer, tyúkszem, szemölcs és talp, valamint a sarok bőrkeményedései, továbbá mindennemű bőrelszarusodás ellen. A hatás-ért jótállás vállaltatik.

Köz-ponti raktár: SCHWENK L., MEIDLING-BÉCS.

Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás és minden tapasz a mellétes védjeggyel és aláírással el van látva, azért is erre ügyelni kell. — 1 doboz ára 1-20 kor. Vidékre 1-60 kor, előzetes bekiadás mellett bérment.

Magyarországi főraktár: 10389 Török József gyógyszer, Budapest, Király-u. 12. Andrassy-út 26.

Kitűnő minőségű utibőröndök

kosarak, kényeztetés, toilett-táskák, női kalapbőröndök és bőrdíszmunkák legnagyobb választékban

HELLER MÓR utóda

bőröndösnei, 11713

Budapest, Károly-körut 3. sz.

Képes árjegyzék vidékre ingyen és bérmentve.

Serravallo

CHINA-BOR VASSAL

erősítőszor gyengélkedők, vérszegénység és lábbadozók számára. Étvágygerjesztő, ideg-erősítő és vérjavító szer. 11500

Kitűnő íz. Több mint 4000 orvosi vélemény. J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.

Vásárolható a gyógyszerárakban állíteres üvegekben á K 2.60, egész literes üvegekben á K 4.80.

Ha őszül a haja

ne használjon mást, mint a „STELLA“-HAJVIZET,

mert en nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K.

ZOLTÁN BELA gyógyszerárakban, Budapest, V/49, Szabadság-ter, Sétátér-utca sarkán. 11186

DAVID KÁROLY FIA

DOBOZ, PAPIRÁRU és SZAB. FEMKAPOCS GYÁRA

Budapest, I., Mészáros-utca 58. szám

Gyárt Papiárnyért, bonboniért és jardiért-dobozokat. Sajtolt kerek dobozokat, legmentesebb elszárható, összehajtható dobozokat, pólyát, kőgyaprot, stb. csomagolásra. Hintódobozok, valamint háztól lemez-csövek tolszár szerinti nagyságban. Teás-dobozok 1/4 kilogr.-tól 10 kilogr.-ig, valamint 6, 10 és 20 állíteres tea csomagolásokhoz. 3494

Gőzerőre berendezve. 300 munkás. Napi gyártás 150,000 doboz. 1131

hány hét múlva éreztem már, hogy bajom mindinkább véget járja. Nemsokára teljesen elmúltak, székelésem rendes lett s étvágyam helyreállt. Most, hála Istennek, teljes gyógyulásmat jelenthetem.

Valamennyinek, kik hasonló betegségben szenvednek, leg-melegebben ajánlom az intézetet.

Teljes tisztelettel és hálaival Obstmeyer Mária, Enzersdorf, Fischta mellett, u. p. Klein Neusiedel.

Az aláírás valódiságáról tanúságot tesz: Enzersdorf, Fischta mellett. Póber Mihály, polgármester.

Tüdőbaj.

Ujság révén tudomásomra jutott becses cizmaik s bizalommal fordultam segélyért Önökhöz. Két és fél év óta szenvedtem kimondhatatlan fájalmak szurkában és köhögésben; teljesen lesoványodva és erőtelien kíméltem; olyannyira, hogy helybeli orvosok gyógyításom lehetőségéről lemondtak. Mindennek dacára nekibátorodtam, s „Spiro spero“ gyógyintézetbe fordultam abban a reményben, hátha mégis lehetséges egészítségem helyreállítása. Legnagyobb örömmre már rövid idő múlva jelentkezték külföldim, hogy gyógykezelésük nagyon megkönnyítette bajomat. Még ma is azt mondhatom, hogy tüdőbetegségemtől teljesen megszabadultam.

E bizonyítványom azért késett mai napig, mert meg akartam győződni, vajon állandó-e gyógyulásom. Minthogy máig legesékélyebb jel sem mutat arra, hogy visszatérne, legmelegebb köszönetemet s hálaomat fejezem ki s szívesen egyeztem bele, hogy a hálaírásomat nyilvánosságra hozzák.

Külföldi tisztelettel Kottay Ferenc, Wien, V, Jahn-utca 42.

(P. H.) Kerületi elháró: Hruza Lipót, Wien.

Tüdőcsúcsurhut, tüdővérzés.

Teljes egy évig volt rajtam sápadtság legnagyobb mértékben s még vérszegény is voltam. Ezenkívül 1904 május havában meghűlés folytán tüdőcsúcsurhut is társult előbbi bajaimhoz. Oly magas fokra lépett ez, hogy többször vért köhögtem, később nyálkát. Egész éjjeleket kellett átvirrasztanom, a gégeben folyton hurgó s sípoló hang győrt, ét- és ivágyom pedig teljesen elhagyott. Több orvost kerestem föl, de ezek mindig csak kevés könnyebbítést szereztek, de egészítségem teljes helyreállítását nem érték el. Történt, hogy egy alkalommal „Spiro spero“ gyógyintézet hirdetése magára vonta figyelmemet; hozzáfutottam tehát segélyért. Miután az adott utasításokat becsületesen betartottam, már néhány hetesen, teljesen jól érzem magam. Nagy hála hála kötelezetten, teljesen jól érzem magam. Nagy hála hála kötelezetten, teljesen jól érzem magam. Nagy hála hála kötelezetten, teljesen jól érzem magam.

Teljes tisztelettel Bilzer M. kisasszony, L'et ential, P. Obarkotzan.

Külön magyar levelezés.

Vértess-tele Süsborszesz Minden házban szükségese.

LUSER L.-féle turista tapasz.

Biztosan és gyorsan ható szer, tyúkszem, szemölcs és talp, valamint a sarok bőrkeményedései, továbbá mindennemű bőrelszarusodás ellen. A hatás-ért jótállás vállaltatik.

Köz-ponti raktár: SCHWENK L., MEIDLING-BÉCS.

Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás és minden tapasz a mellétes védjeggyel és aláírással el van látva, azért is erre ügyelni kell. — 1 doboz ára 1-20 kor. Vidékre 1-60 kor, előzetes bekiadás mellett bérment.

Magyarországi főraktár: 10389 Török József gyógyszer, Budapest, Király-u. 12. Andrassy-út 26.

Kitűnő minőségű utibőröndök

kosarak, kényeztetés, toilett-táskák, női kalapbőröndök és bőrdíszmunkák legnagyobb választékban

HELLER MÓR utóda

bőröndösnei, 11713

Budapest, Károly-körut 3. sz.

Képes árjegyzék vidékre ingyen és bérmentve.

Serravallo

CHINA-BOR VASSAL

erősítőszor gyengélkedők, vérszegénység és lábbadozók számára. Étvágygerjesztő, ideg-erősítő és vérjavító szer. 11500

Kitűnő íz. Több mint 4000 orvosi vélemény. J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.

Vásárolható a gyógyszerárakban állíteres üvegekben á K 2.60, egész literes üvegekben á K 4.80.

Ha őszül a haja

ne használjon mást, mint a „STELLA“-HAJVIZET,

mert en nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K.

ZOLTÁN BELA gyógyszerárakban, Budapest, V/49, Szabadság-ter, Sétátér-utca sarkán. 11186

DAVID KÁROLY FIA

DOBOZ, PAPIRÁRU és SZAB. FEMKAPOCS GYÁRA

Budapest, I., Mészáros-utca 58. szám

Gyárt Papiárnyért, bonboniért és jardiért-dobozokat. Sajtolt kerek dobozokat, legmentesebb elszárható, összehajtható dobozokat, pólyát, kőgyaprot, stb. csomagolásra. Hintódobozok, valamint háztól lemez-csövek tolszár szerinti nagyságban. Teás-dobozok 1/4 kilogr.-tól 10 kilogr.-ig, valamint 6, 10 és 20 állíteres tea csomagolásokhoz. 3494

Gőzerőre berendezve. 300 munkás. Napi gyártás 150,000 doboz. 1131

Külön magyar levelezés.

Vértess-tele Süsborszesz Minden házban szükségese.

LUSER L.-féle turista tapasz.

Biztosan és gyorsan ható szer, tyúkszem, szemölcs és talp, valamint a sarok bőrkeményedései, továbbá mindennemű bőrelszarusodás ellen. A hatás-ért jótállás vállaltatik.

Köz-ponti raktár: SCHWENK L., MEIDLING-BÉCS.

Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás és minden tapasz a mellétes védjeggyel és aláírással el van látva, azért is erre ügyelni kell. — 1 doboz ára 1-20 kor. Vidékre 1-60 kor, előzetes bekiadás mellett bérment.

Magyarországi főraktár: 10389 Török József gyógyszer, Budapest, Király-u. 12. Andrassy-út 26.

Kitűnő minőségű utibőröndök

kosarak, kényeztetés, toilett-táskák, női kalapbőröndök és bőrdíszmunkák legnagyobb választékban

Asztma, gégehurut.

Fiam meghűlés folytán gégehurutban megbetegedett. A baj újból s újból megismétlődött a legundorabb állapot dacára; nem használt semmiféle szer. Betegségének állandó kísérője légzési nehézség s fojtó rohamok voltak. Az hogy komolyan agódtam egészítségem helyreállításáért. Legnagyobb szükségemben újság révén a „Spiro spero“ gyógyintézet hirdetésére lettem figyelmes, s bizalommal fordultam hozzá segélyért. Miután a betegség tünetei részletesen tudomásomra hoztam az intézetnek, a gyógykezelés megkezdődött, mincint az utasításoknak megfelelően betartottam, s a kívánt eredmény nem sokáig késett. Igaz, hogy a kúra kezdetén fiam lesoványodott s nagyon gyenge volt, de ez csakhamar megjavult; fiam mindinkább erőteljesebb lett, jó színtet visszanyerte s a három havi kezelés eredménye, ösztönös mondván, teljes felépülés volt. Ezt főképp a jó isten után a „Spiro spero“ gyógyintézet cselekedete és eredményes kezelésének köszönöm. s minden betegnek és szenvedőnek legmelegebben ajánlhatom, hogy hasonló helyzetben csak ez intézetbe forduljon.

Legnagyobb hálaival és köszönettel maradok a nagytekintetű intézetnek teljes tisztelettel Bechthold József, Wien, XVII., Helbling-utca 11, ajtó 6.

(P. H.) Főntebbieket igazolja: Rest Pius, közösi bíró. Hofflein a Duna m.

Orr-, torok- és gégehurut.

Körülbelül hat év óta szenvedtem idült s meggyűlölt orr-, torok- és gégehurutban, mely sok keseri és néha éjszakai szorított nekem. Állandó főfájásom volt, a torokban heves esiklandozást éreztem, mely száraz volt, s ragadós nyálkával fódve. A gége alul kellemetlen nyomást éreztem, mely sokszor nagyon fájdalmas is volt. A légzésnek sok bajt okozott. s időről időre nagyon gyengén működött csak. Munkámat ugyan végezhettem, de csak nagynehezen. Legsúlyosabb megerőltetésnél izzadság lepett meg, mely szívdobogással együtt lépett föl. Több orvos segítségét vettem igénybe, de semmi eredménnyel. Az orvosok azt válaszolták, hogy ez idült hurut, mely csak nagynehezen gyógyulhat.

Ujság után figyelmes lettem becses intézetükre s elhatároztam, hogy gyógykezelésüket veszem igénybe. Egyideig használtam kurájukat s csodálattal, napról-napra állapotom javult, míg végre teljes gyógyulásom beállt. Teljesen egészenek érzem magam és örömet is visszanyertem. Bizonyítéká ennek, hogy múlt vasárnap órára utat végeztem kerékpárral, mi bizonyára kitartást igényel. Jóvácsa állíthatom tehát, hogy Istennek és Önöknek köszönhetem örömetel napjaimat. Ezért fáradozásukért legfőbb köszönetet mondok.

Teljes tisztelettel Schönerer András, Kúschwitz.

A fenti aláírás hiteleseségét bizonyítja: Denk, polgármester, Kautendorf község közigazgatása.

Külön magyar levelezés.

Vértess-tele Süsborszesz Minden házban szükségese.

LUSER L.-féle turista tapasz.

Biztosan és gyorsan ható szer, tyúkszem, szemölcs és talp, valamint a sarok bőrkeményedései, továbbá mindennemű bőrelszarusodás ellen. A hatás-ért jótállás vállaltatik.

Köz-ponti raktár: SCHWENK L., MEIDLING-BÉCS.

Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás és minden tapasz a mellétes védjeggyel és aláírással el van látva, azért is erre ügyelni kell. — 1 doboz ára 1-20 kor. Vidékre 1-60 kor, előzetes bekiadás mellett bérment.

Magyarországi főraktár: 10389 Török József gyógyszer, Budapest, Király-u. 12. Andrassy-út 26.

Kitűnő minőségű utibőröndök

kosarak, kényeztetés, toilett-táskák, női kalapbőröndök és bőrdíszmunkák legnagyobb választékban

HELLER MÓR utóda

bőröndösnei, 11713

Budapest, Károly-körut 3. sz.

Képes árjegyzék vidékre ingyen és bérmentve.

Serravallo

CHINA-BOR VASSAL

erősítőszor gyengélkedők, vérszegénység és lábbadozók számára. Étvágygerjesztő, ideg-erősítő és vérjavító szer. 11500

Kitűnő íz. Több mint 4000 orvosi vélemény. J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.

Vásárolható a gyógyszerárakban állíteres üvegekben á K 2.60, egész literes üvegekben á K 4.80.

Ha őszül a haja

ne használjon mást, mint a „STELLA“-HAJVIZET,

mert en nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K.

ZOLTÁN BELA gyógyszerárakban, Budapest, V/49, Szabadság-ter, Sétátér-utca sarkán. 11186

DAVID KÁROLY FIA

DOBOZ, PAPIRÁRU és SZAB. FEMKAPOCS GYÁRA

Budapest, I., Mészáros-utca 58. szám

Gyárt Papiárnyért, bonboniért és jardiért-dobozokat. Sajtolt kerek dobozokat, legmentesebb elszárható, összehajtható dobozokat, pólyát, kőgyaprot, stb. csomagolásra. Hintódobozok, valamint háztól lemez-csövek tolszár szerinti nagyságban. Teás-dobozok 1/4 kilogr.-tól 10 kilogr.-ig, valamint 6, 10 és 20 állíteres tea csomagolásokhoz. 3494

Gőzerőre berendezve. 300 munkás. Napi gyártás 150,000 doboz. 1131

Külön magyar levelezés.

Vértess-tele Süsborszesz Minden házban szükségese.

LUSER L.-féle turista tapasz.

Biztosan és gyorsan ható szer, tyúkszem, szemölcs és talp, valamint a sarok bőrkeményedései, továbbá mindennemű bőrelszarusodás ellen. A hatás-ért jótállás vállaltatik.

Köz-ponti raktár: SCHWENK L., MEIDLING-BÉCS.

Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás és minden tapasz a mellétes védjeggyel és aláírással el van látva, azért is erre ügyelni kell. — 1 doboz ára 1-20 kor. Vidékre 1-60 kor, előzetes bekiadás mellett bérment.

Magyarországi főraktár: 10389 Török József gyógyszer, Budapest, Király-u. 12. Andrassy-út 26.

Kitűnő minőségű utibőröndök

kosarak, kényeztetés, toilett-táskák, női kalapbőröndök és bőrdíszmunkák legnagyobb választékban

HELLER MÓR utóda

bőröndösnei, 11713

Budapest, Károly-körut 3. sz.

33. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ HOITSY PÁL.

FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN.

BUDAPEST, AUGUSZTUS 19.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Előfizetési feltételek: Egész évre — 16 korona. Félévre — 8 korona. Negyedévre — 4 korona.

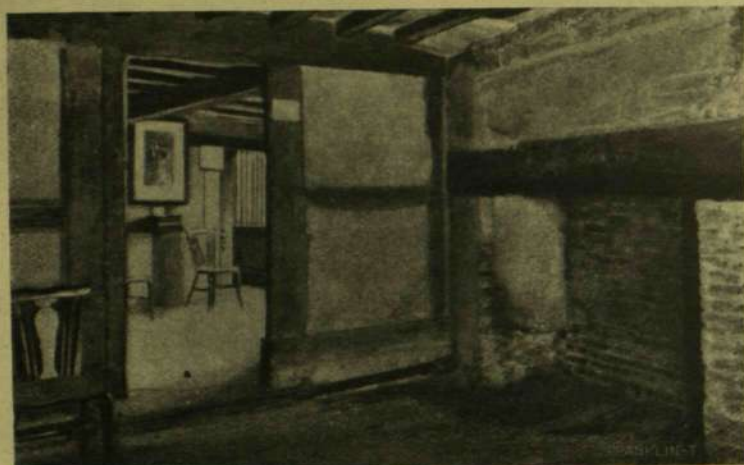
A „Világkronika“-val negyedévente 80 fillérrel több.

Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldij is esetlándó.

SHAKESPEARE VÁROSA.

Stratford on Avon, 1906 augusztus.

Egy MAGAS KERÉKŰ Mail Coach állott a szálloda elé, hogy felszedje a látogatókat hosszú derekára és aztán annak a négy angol lónak a segélyével elvigye őket Warwick-ből, az Avon melletti Stratfordba. Abba a városkába, a mely meghűződva fekszik egy kis patakszerű folyó mellett, és a melyből a szent

SHAKESPEARE SZÜLŐHÁZÁNAK KONYHÁJA.

SHAKESPEARE DOLGOZÓ-SZOBÁJA SZÜLŐHÁZÁBAN.

A MEDENCZE, MELYBŐL SHAKESPEARET KERESZTELTEK.

azokon az utcákon, a hol háromszáz évvel ezelőtt Shakespeare járkált, élt és mulatott. Még megvan most is az iskola, a hová diáksorba adták, a mészárszék, a melyben legénykedett, a ház, a hol született és a templom, a hová eltemették. De különös, mindezek nem bírnak érdekelni az emberre addig, míg a sírnál nem járt, míg nála le nem róttá látogatását. A város végén, ott a hol az Avon folyó egy hirtelen kanyarulatot tesz, egy facsoport közül előbukkan a Holy Trinity Church, a Szent Háromság temploma. Hegyes tornya messzire ellátszik és a temető fái dús lombjaikkal, szép szegélyként veszik körül. Ez a temető, kis kőfejfáival, a hol a közemberek pihennek. A templom pedig a díszhely, a hová a kiváltságosakat viszik be örök nyugalomra. A Trinity Church: ez Stratford-on-Avon Westminster Abbey-je. Itt nyugszik, ennek a templomnak hűs bensejében Shakespeare. Rácsos kapu állja el a templom bejáratát és a kaputól a templom ajtajáig egy szilfa-sor vezet, melynek lombos ágai ünnepélyes rendben borúlnak egymásra. Édes áhítat vesz az emberen erőt, midőn átmegy ezen a sötétzöld fasoron és mind közelebb ér a szentély felé. A kapu bejáratánál az anglikán egyház szalonkabátos templomírei fogadják az embert, de jegy nélkül senkit be nem bocsátanak. Pedig kár ez, mert szabadon kellene engedni az embereket Shakespeare sírházhoz. A templom bensejében ünnepélyes csönd ül, a bejárat mellett két kis asztal áll, az egyik a látogatók részére, a másik valamivel beljebb, üvegburkolattal borítva. Ez az anyakönyv, melynek két lapja ügyesen van feltámasztás által nyitva tartva. Az egyik oldal Shakespeare születését bizonyítja és a keresztelés idejét. A fakuló írásbetűkből tisztán ki lehet olvasni: „Gulielmus filius Johannes Shakespeare. 1564. April 26.” Ekkor kereszteltetett. A keresztelő edény is meg van még. Talapzatának egy része még a régi, a gerince az új, a kőtál ismét a régi. E fölött öntötték fejére a keresztvizet, melylyel Vilmos nevet kapott. A keresztelő tanuk nem hallották, hogy valami éji zengzet szólalt volna meg, de érezniök kellett, mikor arra a remek alkati koponyára ráöntötték Keresztelő János vizét, hogy a legnagyobb emberesoda él ama merész ivő homlokfal mögött. Egy oly aggyelősoda: „A kiben az egész emberiségnek gyönyörűsége léssen!”

A templom oldalhajójában több sír van, ott nyugszik az is, a ki a templomot építtette, porladozott ott hős férfiú is, de mindezek nem számító számba jönnek a nagy költő sírja mellett, a ki emlékével élve, mindenkit elnémit, hogy ő éljen fényes hírneve erejével. A főbejáróval szemben, az oltár előtt egy vasrostély van. Ez zárja el a kőlapokat, a melyek Shakespeare-nek és családjának hamvait takarják. Legszelén van neje, mellette unokája és ennek férje Thomas Nash, legszélről leánya és utolsó leszármazottja, ki 1670-ben halt meg. Shakespeare sirlapját egy vers borítja, melynek kibetűzhető sorai áldást kérnek arra, a ki a kőlapot megörzi, de átkot küldenek arra, a ki a pihenő csontok nyugalomát föl meri zavarni. Ha szöről-szóra fordítaná le valaki a síriratot, elhagyva a versalakot, a sorok értelme ez volna:

„Az Istenre kérek, ide zárt hamvamat!
Ne nyisd ki jó barát, földszia síromat!
A ki e sír követét megörzi, áldott legyen,
De a ki feldőlja csontjaimat, átkot nyerjen!”

Erős, határozott parancs. Ő, a ki annyit dolgozott, ő, a ki annyit alkotott, hogy milliók gyönyörűsége találjanak benne, most már nyugtot akar. Mért is bántani a halottakat, mért nem hagyná őket csöndben nyugodni jól megérdemelt nyugalomukban. Hát van-e a tudományak arra joga, hogy elcsenjen egy-egy ilyen koponyát és azt üveg alatt őrizze, a helyett, hogy hagyná nyugodni a többi porló csontokkal. Mintha Shakespeare előre látta volna ezt, talán azért intézkedett így, nem akart szegény Mozart sorsára jutni, a kinek szomorú sorsa már ismeretes, tömegsírba tették és koponyájába szöveget vertek, hogy később felismerjék. Nem hiába mondják, hogy Shakespeare mindent tudott, mindent előre tudott. Úgy látszik ezért ijesztette el sírjától a kapzsi csont- és koponyavadászokat. Szigorú parancsa ellen nem is vétkezik senki, és ő nyughatik hűs templomában, csöndes sírjában édesen. Hamvai mind kisebb és kisebb helyen el fognak férni, csak dícsősége követel mind nagyobb és nagyobb tért a maga számára és ma már övé nemcsak az egész föld birodalma, de még az emberek által szőtt eszmévilág is, a mely nagyobb, hatalmasabb és magasabbrendű ennél a földi tartományánál. Shakespeare nyughelye mögött színes üveglapok alkotják az ablaktáblákat, szép üvegfestészettel díszítve. Amerikaiak ajándéka ez, a kik a nagy költő iránti rajongásukban gondoloznak alapítványok útján a templom üveglapjait. Hála és elismerés száll Shakespeare városára Amerika felől, a gazdag yankeek meg tudják becsülni az angol népfaj legnagyobb geniejét, mert alig van emlékműve a városkának, a melynek megalkotásából részt ne követtek volna maguknak. A főtéren ott volt a szökőkút, az üvegfreskók a templomban, Howard háza a városban és az a sok emlékkönyv, a melybe az amerikai látogatók jegyzik nevüket, mindmegannyi kapocs, mely őket a helyhez köti. De az is igaz, hogy a környék drága emlékeivel van tele az amerikaiak számára, mert nem messze innét áll a Washington-család és a Franklin-család ősi háza, a honnét a két hírneves férfiú az újjvilágba átszármazott. Ezek a gyökerei annak a két hatalmas törzsnek, mely oly büszkén nőtt fel Amerika földjén és a mely jóllétet és dícsőséget szórt az egész világra. És talán ez az igazi kapocs, a mely első sorban erre felé vezet a yankeek útját. De azért el kell ismerni, hogy alig van nép széles e világon, a ki oly szent tisztelettel hajolna meg a nagy költő géniusza előtt, mint épen az amerikai.

Midőn elhagyja az ember a templomot és a temetőből újra kijut a szilfa-soron, lehetetlen, hogy más gondolat foglalkoztassa, mint a templomban pihenő nagy szellem emléke, az ember

úgy érzi, mintha az teljes erejével beborítaná az ember lelkét. Itt nincs egyéniség, nincs nemzetiségi különbség, csak egy nagy lélek királyi fensőbbsege, mely magába olvaszt mindenféle árnyalatot. Mikor a Mail Coachhoz értem, akkor eszméltem csak fel a sir varázsának hatása alól és fájón vettem észre, hogy a virágok, melyeket Shakespeare feleségének kertjében szedtem, még a kezemben voltak. A kocsis már indulófélben volt, de öntudatra ébredve, kiszakítottam magamat az utasok közül, visszafutottam a templomba és a sírkőre, oda, hol a sírirat látszik, ráhíntem a virágokat, úgy hogy a színes árvácskák egy szép fonatban körülfonták a versikét, mely alatt Shakespeare nyugodott.

Iff. Hegedűs Sándor.

HOLD.

Kihalt, jégkérű égitest az űrben,
Múló s telő bolyongó holdvilág,
Ki jársz örök setétben elmerülten,
Nappalnak hantján hajtó sírvirág.

Te a leáldozott csillagkirálynak,
Az égő lángkorong visszhangja vagy,
Sugári rejthelyedből hozzánk szállnak,
Hogy visszatérőzi a hó, a fagy.

Sötét, kihűlt tetemed gyászos cselja,
Hogy hirt adj róla csak bús éjjelen,
A másképp láthatatlan hulló fény a
Megdermedt arcodon, ha megjelen.

Lelkemnek mása! melyre mindig árny száll,
De növe, fogya rajta fellobog,
Kigyúládón idegen fényvilágnál,
Könnyes szemekben égő mámorok.

Es megjelen, mely más szívet visz törbe,
Csalódásim felett álom, remény,
Hogy dalban hirt adjak másnak felőle,
Mi soha többé már nem is enyém.

Kisteleki Ede.

A PINCIÓBAN.

Virágok, álmok, illatok
Itt vagyok végre nálatok.
Elhoztam ide boldogságot,
Hiába zugsz fel ide, Élet,
Keresztül álmon és virágon.

Ma nem hallom hívó szavad,
Munkás fiad ma megtagad.
Ma, egyszer még álmodni vágyom.
Perlő szavad, lám, mint megbénel,
Hogy ráragyog a boldogságom.

Sugárzó arcocsal, édesen...
E boldogság — kis hitvesem!
Tőled raboltam, Élet, te éhes.
A holnap, tudom, tiéd újra,
De oh, e ma, e ma övé lesz!

Ma mi vagyunk a győztesek
És ma az álmoké lesznek.

Tiéd, oh virágok, álmok,
Kiknek szíve megértett mindig
És nem volt hozzám sosem álmok!

A bűt, a gondot, bánatot
A mit az Élet ránk rakott,
Ti mindig elsimítottátok.
És ép most, e nagy boldogságban,
Ép most ne gondolnánk tirátok?!

Hiába vár lent a robot,
A lelkem szárnyakat lopott
S ma itt száll álmon és virágon.
A kik mindig borúsak láttak,
Hadd lássák most a boldogságom!

Mert most itt van, itt van velem
A boldogság, a szerelem,
Az én édes kis hites párom.
S néz rám, csak néz, könnyes mosolyt,
Míg én lassan karomba zárom...

Virágok, álmok, illatok,
Itt vagyok hát tinálatok.
Elhoztam ide üdvösséget!
... A sok virág, ni, összebujt most,
Látod, látod, kis feleségem?!

... Fölöttünk édes myrtusok...
Köztük a szellő susog,
S hogy a sok hószírom megrebben,
Egyszerre halknak hullni kezdenek,
Fehér, illatos permetegben.

És hull, hull, hull a fák alatt
Virágos, myrtus áradat.
Hull, hull fehéren, egyre, egyre,
Myrtus-szirmoktól elborított
Lehajtott, szőke szép fejedre...

Róma, 1906.

Balla Ignác.

A LEGNAGYOBB HUSZÁR-BRAVÚR.

Elbeszélés.

Irta Abonyi Árpád.

... 1849 február vége felé valamelyest már engedett a roppant hideg. Kemény Farkas huszárai minden különösebb nehézség nélkül húzódtak le a Czibes éjszaka-nyugati hajléai alá, hol a Padura mare fenyes rengetegein keresztül kellett volna megközelíteniök az 1150 lábnyi magasságban vöröslő „Királykő” ormot, hogy lebecsátkozhasanak a tulósó „Lunca plasevica” völgybe. Onnan már nyitva az út egészen Besztercéig.

A hideg tehát nem igen sanyargatta a marczona góbe virágszállakat, a hó azonban hatalmas, szinte legyőzhetetlen akadállyal bizonyult. Szabadabb helyen majdnem szűgyig nehezdedtek bele a lovak. A Padura mare (nagy erdő) tövében fekvő faluban, melyet pár héttel előbb egy arra csatagoló osztrák vértesszázad neki vadult legénysége gyújtott föl, alig négy-öt ház fala meredt csonkán az opálszínű ég felé, a többi — végig az egész egykor virágzó magyar falu, valósággal a földig égett. A hó mindent elborított; ház volt-e, pajta, csűr, vagy kút, a mi a majdnem fölőles csillogó fehér takaró alá került, meghatározni többé nem lehetett.

A mintegy száznyolcvan főből álló huszárszadron kapitánya rövid vizsgálgatás után eldöntötte, hogy előzetes próbálkozás nélkül lehetetlen — embernek, lónak pusztulása nélkül — nekivágni a „Királykő”-nek. Fölérkezni pedig valahogy, okvetlen muszáj, mert meg van parancsolva. Az állítólag Beszterce felől közelítő Prinz Ludwig-féle osztrák ezredet is föl kell valahogy tartóztatni, mert az is meg van parancsolva. Aképen is léssen bizonyos, hogy voltaképen miképen léssen.

A kapitány lenyergeltetett a falu piacán, azután összegyűjtötte a tisztjeit és hadi tanácsot tartott velük. Ödaintette a tanácsba Tárkányi Mózes strázsamestert is, a szadron legényeinek apját.

Szökött katona volt az öreg; Lembergől

A STRATFORDI SZENTHÁROMSÁG-TEMLOM.

lopta haza öszülő fejét, midőn meghallotta, hogy baj van idehaza — sok ember kellene és nincsen. Eljött tehát tizenketted magával, hogy legyen. „Fiai” — így nevezte őket — hozzá hasonló zömök, kemény ivadékok voltak a Maros-szög azon vidékéről, hol a fekete-barna képi góbe még tulajdon papjának is visszafeslel, ha a kételkedésnek bolond órája ráérkezik. Német kézen „elendes material” — az öreg Tárkányi kezén kincset érő, rettenthetetlen lovas katona mind a tizenkettő. Veszteti valójuk nem igen volt szegényeknek, földhöz tapadt atyafiak voltak otthoni sorban: kapás zsellérnél bizony aligha többek.

Együtt levén a társaság, a kapitány röviden elmondta, hogy mit kell csinálni. A kérdés az, hogy miként kell megcsinálni, a mit meg kell csinálni, mert világos, mint a vak ablak — úgy mond féltréfásan, — hogy ebben a rengeteg hóban, s esetleg egy hirtelen lecsapó gyilkos fagyban — száznolcztvan ember és ló épségét nem lehet kockáztatni. Patrouillet kell tehát küldeni a Királykőhöz. Ha az föl tud vergődni, akkor a szadron is megbirkózik az egyelőre lehetetlennek látszó földattal. A dolgot azonban minden áron meg kell próbálni. Csak arról lehet szó, hogy ezt a kényes és nagyon veszélyes feladatot ki hajtsa végre.

— Természetes, hogy én! — kiáltott közbe az alig tizenkilenc éves Naláci Gyuri hadnagy, s eleven fekete szemei megvillantak.

A kapitány bólintott. Helyes. A bátorság legbecesebb erény a hadjáratban és legszebben ékesíti az ifjú embert... de ide több kell. Ide az is kell, hogy az oroszlan macska is tudjon lenni, sőt kigyó is, sőt róka is, sőt — és okvetlen — nyúl is, ha arról van szó, hogy a kezére adott huszárgyerek életét egy esetleges tülerővel, vagy a természet mostohaságával szemben, épségben hozza vissza. Szóval: öreg, tapasztaltabb emberre van szükség — gondolta a kapitány, bár nem mondta ki.

— Mit szól hozzá Tárkányi, mi lenne a legjobb? — fordult most az öreghez, ki eddig komolyan és némán hallgatta az előadást.

— Azt gondolom, hogy jól tetszik diszponálni, vitéz kapitány úr, — bólintott szép öreg fejével a strázsamester. — Ha én fel tudok kapaszkodni a magam fiaival, akkor a szadron is feljőhet utánam a hegyre. Majd elűsítők oda fenn vagy két piros rakétát, ebből tudni fogja kapitány úr, hogy a passzázs fráj.

Az öreg szalutált tisztjeinek azután megfordult és harsányan elkiáltotta, német nyelven persze, melyhez tizennyolc esztendő alatt hozzászokott künn a lemergi garnizóban:

— Dezertotte Huszáren!
— Hier! — hangzott innen is, onnan is a szadronból.

— Aufsitzen!

A tizenkét szőkevény virágszál gyorsan nyer-

gelt, s egy kettőre nyeregbe kapaszkodott. A kapitány még oda szolt az öregnek:

— Vigyázzon, Tárkányi, ha fölérkezik. Az osztrákoknak semmi szín alatt sem szabad átjönniök a hegyen. Ez az egyik. A másik az, hogy a Prinz Ludvigok ezredesét báró Bubna Vilmosnak hívják.

Az öreg mintha egy kicsit meghökkent volna. — Bizonyos ez, könyörgöm? — Bizonyos.

— Ejnye, a mindenit — dörmögte szakállába az öreg — esmérem ezt a Bubna bárót; elég rossz hírét hallám Lembergában. Merthogy felette kutya egy ember...

— Tehát csak vigyázzon.
— Igenis, vigyázzok! — felelte elkomolyodva az öreg, s maga után intve fiait, nekiindult lassú poroszkálással a hágónak. Egy ideig még ki lehetett venni alakjaikat a lassanként ritkuló reggeli ködben, az erdő hajlása alatt azonban elvesztek szem elől s ettől kezdve már távcsővel sem lehetett többé kikutatni, hogy merre járnak.

A fölfelé vezető keskeny vágáson még csak ment, a hogy ment a dolog. Később azonban elfogyott a vágás, írtásnak, ösvénynek sehol semmi nyoma, mindent elborított a hó. Le kellett szállni, s vezetőkre fogva a lovakat, lépésről lépésre kellett kiokoskodni, hogy hol lehet előre kapaszkodni, hol nem. Kerekes János közhuszár szimatolt a kis csapat élén. Ő dicsekedett finom vizsla szimattal, volt is neki belőle annyi, hogy becsületesebb helyen urasan vezethette volna a szimatjában bízó „testvéreket”, ez a fölfelé való kinlódás azonban nem volt becsületes munka. Emberek sem igen való, hát még lónak. Bukdósoltak is a szegény huszárlóvak s gyakorta kicsibe múlt, hogy egyik-másik hóval belepett csalóka helyen le nem zuhantak az árkok, vizmosások és gödrök mélységébe.

Reggel fél kilenczről délután kettőig tartott, míg a legelől erőlködő Kerekes János végre elkiáltotta a megváltó ígét.

— Itt a vége, vitéz őrmester uram!
— Nincs több? — Kiáltotta fel az öreg.
— Nincs a! Itt fenn nyugosztalok immár a tetejében.

— Aztán mit látsz ott, fiam?
— Semmit én, őrmester úr, csak egy házat. Azaz, hogy nem is ház a! igazság szerint, hanem csak egy afféle vaczok.

— Tán rejtelmes is ő benne valami, fiam? Füstöt szagolok...

— Az ám, a lobogóját! — csodálkozott a huszár — füst pipát az kéményiből. No majd egyszeriben megnézem, ki nyomorog benne.

— Megállj bé, kölyök, az apád mindenit! — Korholta aggodólag haraggal az öreg, — oda ne lötyögj egymagadban, ha azt nem akarod, hogy letörjem a derekadat... Várj míg mind együtt

SHAKESPEARE SZÜLŐHÁZA, MOSTANI ÁLLAPOTÁBAN.

leszünk. Hátha vagy egy fél kompánia német leskelődik benne.

A huszár fejét rázta.

— Nem fér egy ilyen kutyaölba annyi német.

De csak mégis megvárta, míg a többiekkel a svadron apja is fölerkezett az alig ötven lépésnyi tisztásra, melynek tulsó oldalán, közvetlenül az óriási vörös fenyők alatt, pásztorkunyhó-féle, magányos házikó állott. Alig látszott ki a hóból. Szalmafedelének hátulsó része egészen bele volt temetve a hóba. Fakéményéből vékony fehér füst szivárgott a levegőbe.

— Megnézzük, fiaim, miféle hőreség telet ebben a lyukban, — előbb azonban kifelé a zsákból a rakétákkal. Eredj fiam Kerekes, te is Pálfi, meg te is Varga, aztán igazítsátok be ügyesen a rakétákat amott-e a hágó szélén a hóba és adjatok beléjük tüzet. Le kell téríteni a völgybe vagy négyet-ötöt a veres tűzűekből, a kik durranak is. Hadd lássák lenn a kapitány úrék, hogy mink fel tudánk bolondulni ide — gyülehetnek tehát ők is. Holnap hajnalra itt lehetnek.

A három legény elment, hogy a kapott parancsot végrehajtsa. Tárkányi Mózes viszont maga után intette a többieket és a kunyhóhoz érve, tisztességtudón megkopogtatta az ajtót.

— Szent Isten! ... sikoltotta benn egy ijedt női hang.

A SZORA, MELYBEN SHAKESPEARE SZÜLETETT.

— Fél az osztrákoktól ...

— Ahá, persze, hogy a csuda essék beléjük ... érttem! bölintott az öreg. Na ne féljék kis lányom, nem leszen semmi baj. Ahol ezek az én fiaim vannak, oda nem üti orrát az német. Tisztelt uraatyja sem viseli jobban gondját, mint ezek az én fiaim ... tehát csak nem kell félni, lelkem, még akkor sem, ha talántán egy kicsit összekapkodunk azokkal az izé ... tők-fejűekkel.

Az öreg megsimogatta a leánya fejét, s kitapasztalván, hogy nem betegség, hanem a félelem verte le lábáról, megkínálta kenyérrel, szalonnával. Egy kis rum is került a kulacsból. Úgy egy negyedóra múlva a künn foglalatokódó három huszár is a konyhába lépett.

— Melde hőrzam — jelentette Kerekes — beröpítettük a rakétákat, de gyűnnek amott-e lenn a Prinzh Ludvigok is. Vagy két kompánia mászik fölfelé az erdő alatt.

— Jaj, Istenem! — sikoltotta el magát a leány.

— Sohse ijedezzek, kis lányom — csitította az öreg — tizenketten vagyunk itt, vagy mi a patvar. Szóval jó sokan vagyunk itt vagy mi a patvar! Hát most már csak kifelé fiaim — fordult a huszárokhoz — a lovakat meg kell kötni, ti meg keressetek standot emitt-e hátul a kunyhó mögött, a honnan jól le lehet kacsintani a Ludvigokra. Egypár szalvét lenyomunk előljáróba, azután ájnczelnsiszen leszen. Aképen kell igazítani a dolgot, mintha vagy izé ... ötszázan lennénk idefenn. Verstanden?

— Igenis, verstanden!

A BANDAGAZDA FELOLVASSA A RIGMUSOS FELKÖSZÖNTŐT.

TÁNCZ.

ARATÓ-ÜNNEP LOVASBERÉNYBEN. — Balogh Rudolf fényképei

SHAKESPEARE SIRJA ÉS EMLÉKE A SZENTHÁROMSÁG-TEMPLOMBAN.

STRATFORDI KÉPEK.

A LOVASBERÉNYI KASTÉLY PARKJÁBÓL.

— Tehát csak ne féljék kis leány. Utánna atyafiak!

Az öreg kivonult a konyhából s gyors léptekkel a tisztás szélére sietett. Onnan jókora ritkás meredek húzódtott aláfelé a «Lunca plasevica» völgybe, honnan báró Bubna ezredes osztrákjait várták.

A félhomályban ki lehetett venni, hogy egy hepehupás hólepett vágáson csakugyan fölfelé iparkodik egy csomó osztrák baka. A tiszték kardja hol itt csillant meg, hol ott.

— Csehi! vagyunk, fiúk... — mormogta fejszavára az öreg — sokan vannak. Már pedig semmi szín alatt sem szabad átvergődniük a hegyen, ez a parancsolat. De mert igazán sokan vannak és nekünk kell visszatartanunk őket, míg a kapitány úr a svadronnyal fölérkezik és segítséget kapunk: azt mondom, hogy most az egyszer ne bízzatok semmit a jó Istenre... Tehát dologra és egy püssze se legyék. Abfajern!

A karabélyok eldőrdültek. Alulról harsány kiáltás hangzott. Vezényszók, sipjelek kavargtak a levegőben. Azután hatalmas sortűz villant bele a párázatba...

— Vannak vagy kétszázan... — dörmögte az öreg — alljo, abfajern!

Négyezer egymásután dördögtek egyszerre a karabélyok azután szétfutottak a huszárok s vagy hatvan lépésnyi tűzvonalat képezve, egyenként lövöldöztek a fölfelé kapaszkodó osztrákokra. Azokat a nem remélt támadás nyilván zavarba hozta, mert a tüzelést beszüntették s valami felőráig általános csend támadt mindkét részen.

— Tűnődöznek... — vélte az egyik huszár. A távolságból most egy rendkívül kellemetlen, fűrészpolyhoz hasonló éles hang szűrődött kereszttel a levegőn.

— Hejnye, az árgyélusát! — riadt fel az öreg strázsamester — ez a Bubna báró hangja. Eszemem Lembergéből. Énmaga van itt a gonosz... csak látnám merre!

Pár percz múlva friss vezényszó hangzott alulról.

— Bajonett auf! Tárkányi Mózes tudta, hogy ez mit jelent. Feltolta sikkját a fejbübjára s rákiáltott a mellette kuporgó huszárra.

— Szuronyrohamot rendelt a gonosz! Lódlj be fiam iziben a házba, bugyeláld be jó melegen azt a kis leányt, tedd föl a lovadra és állj mellette,

hogy magunkkal vihessük, ha az Úr Jézus nem segít meg. Mert úgy látom, muszáj lesz czurukolni... a rézangyalát ennek a bűdös hegynek!

— Értsem, őrmester úr! — mondotta a huszár és elrohant.

— Einrückén! — parancsolta most az öreg — ide mellém! Ehun-é itt az oldalba ez a sok bolond kö. Ki kell feszíteni őket, azután lefelé a vastagjából vagy tizenötöt! Hadd tapossák le a Ludvigokat.

Néhány percz múlva az első mázsás kódarab már lezúdult a vágáson, s a gurulás közben ráragadt hóval is megnövekedve, puszító bomba gyanánt valóságos véres utczát gázolt a fölfelé igyekező sorok között. Káromkodás, jajgatás, egy-egy fájdalmas sikoly jelezte útját.

A vérszemre kapott huszárok egyik nehez követ a másik után zúdították le az osztrákokra. Dölt röltek a verejték, karjaik megnehezede mozdították ki helyükből az iromba szikladarabokat, s taszították lefelé a többi után. Az öreg

GRÓF CZIRÁKY ANTAL LOVASBERÉNYI KASTÉLYA.

Tárkányi azonban hamarosan belátta, hogy ezt a munkát sokáig nem bírhatják. Az utolsó két-három szikladarab nyilván már üres csapáson rohant le a mélybe, mert semmi hang sem kísérte őket, az osztrákok bizonyosan más úton, szétvála, iparkodtak feljutni a «Királykő» tisztására.

Letörölte homlokáról a verítéket és kiadta a parancsot:

— Vissza!

Ezzel megfordult, s oly gyorsan, a mint csak lábai bírták, a kunyhó felé futott. Emberei mindenütt a nyomában. Egyszerre érkeztek a kunyhóhoz, mely előtt Kerekes János várakozott rájuk, lován a kis leánynyal.

— Csak bátran, kis leány! — biztatta az öreg — Most egy kicsit czurukolni fogunk, egyébként azonban nincs semmi baj! Hé, Varga öcsém, vess tüzet ebbe a putriba, hogy jobban lássuk a Ludvigokat, ha majd felgyűnnek ide.

A házikó pár percz múlva lángbaborult.

— Igye e! Most pedig utánam, fiam... mars mars!

Megsarkantyúzták lovát és beugratott az erdő fája alá, hol mindnyájukat elnyelte a sötétség, ott aztán meghagyta, hogy a lovak száját azonnal be kell kötni, nehogy elnyerítse magát valamelyik. Éjjeli tizenkét óra lehetett, midőn az égő kunyhó vörös fényében az osztrák szuronyok megvillantak. Óvatosan, lassan nyomultak előre... azután messzehangzó hurrá-zást hallatva, egyszerre, egy tömegben gázolták a havat a kunyhó felé.

— Nix da, Herr Oberst! — jelentette egy kapitány a leghátul lépkedő száraz, magas termetű katonatisztnek, kinek okos, szűró tekintete szinte átfúrni látszott az erdő sötétségét. Ott azonban nem mozdult semmi.

Tárkányi Mózes beharapta az ajkát, tekintete elkeseredéssel szegődött a magasrangú osztrák főtisztre, azután gyorsan arczához emelte a huszárkarabélyt...

De ismét leeresztette.

— Agyonlőhetném ezt a Bubna bárót — zúgta fogai között a legényeknek, — de ha lövök, rajtuk ütnek... és akkor mi lesz ezzel a kis leánynyal?

A huszárok komolyan bólintottak: bizony, mi? Megkérgesedett szíveik nemes megindulása legyőzte őket. Aképen éreztek, mint apjuk, az öreg Tárkányi — legkeményebb katonája az egész huszár regimentnek. Kerekes Janosi meg sem várta, hogy mit határoznak; megfogta lova kantárját, s befelé indult az erdőbe a leánnyal. Ha már megmentették a becsületét — meg kell menteni szegénykének az életét is.

A többiek utána mentek. Egy szó sem hangzott. Óvatosan, csöndesen bujkáltak mindegyre tovább és tovább a hóval belepett fenyők között.

Egyszer csak megharsant valahol messze hátuk mögött, az égő kunyhó közelében egy lovasrohamra hívó trombitahang. Utána puszkapogás, hurrázás, szilaj ordítás rázta

meg a levegőt... Az öreg Tárkányi rögtön megállt. Szemei villámokat szórtak. Kardja ösztönzerűen kisuhant hüvelyéből és fűtyülve hasította végig a levegőt, a mint izmos, fekete marka megsuhogtatta a súlyos pengét.

— A svadrony! — kiáltotta vad örömmel.

Igenis, ezek a mieink... megtámadták a Ludvigokat!

— Mennénk tán oda, őrmester úr! — kiáltották a legények össze-vissza.

— Vorverts! Azaz, hogy — vissza. Meg ne mozduljon senki! Mert hátha nem segít a magyarok istene... Aztán mi lesz ezzel a kis leánynyal?

S nem mozdult helyéből egy lépést sem az öreg strázsamester, bár szinte sebet vágott szívébe a vágy, hogy ott legyen ő is, emberei is, a többiekkel. Ugyanez a gyilkos tűz lobogott huszárai lelkeiben is, de azok is helyben maradtak, mint a czövek... mert mi lesz a kis leánynyal?

Súlyos percek következtek... a huszárok lélegzet nélkül lesték az ütközet végét.

Végre úgy egy negyedóra múlva a lövöldözés egyszerre megszűnt. Mintha elváltak volna. A huszársvadron trombitása messzehangzó, diadalmas hangon fujta ki szózatos kürtjén az *abschlag*-ot, meg a gyülekezőt. Az ütközet sorsa eldőlt, a «Királykő» orma a huszároké maradt. Tárkányi Mózes megsimogatta a kis leány sapát arczát, azután megfordította lova fejét és kifelé indult emberei élén az erdőből, lehorgasztott fejjel hallgatva, szomorúan, mint a kit valami nagy bánat ért.

... Ez volt az egész téli hadjáratban a legnagyobb huszár-bravur.

IRÓI FOTOGRAFIÁK.

A tehetségünkél fogva kiváló vagy a kor viszonyai folytán nagy szerepre emelkedett emberek megismeréséhez az *adatok*, az újabban igen lekicsinyített és feleslegességeknek nyilvánított adatok szolgáltatják a nélkülözhetetlen bizonyítékokat. Ezek nélkül a maguk valóságában módunkban sem lenne sohasem az egyes korokat és embereket megismernünk. Minél jellemzőbb és minél inkább rávilágít a korra vagy az emberre az ilyen adat, értéke annál jelentősebb. Újabban ilyen sajátosságai által válik irodalomtörténeti becsüvé egy kéziratgyűjtemény, mely a *Lisznai* Tihamér miniszteri osztálytanácsos és *Lisznai* Elemér dr. adományozásával nem sokára a Nemzeti Múzeum tulajdonába fog kerülni. Édes atyjuknak, az ötvenes évek ritka népszerűségű, országosan ismert költőjének, Lisznai Kálmánnak irói hagyatéka ez, mely 1840-től kezdve 1862-ig, a huszonkét évre terjedő korszak számos becses emlékét tartalmazza.

LISZNYAI KÁLMÁN.

LISZNYAI ÉS VAHOT IMRE.

Irói levelezéseket, kiadatlan költeményeket, prózai dolgozatokat, kisebb-nagyobb vázlatokat, hangjegyeket, stb. tartalmaz még ez a gyűjtemény, de van benne ezenkívül egy igen értékes kollekczió, mely egykorú karrikatura-rajzokat és irói fotográfiákat őriz. A gyűjteménynek ez a része érdekel ezuttal bennünket leginkább s mai reprodukcióink alkalmából a rajzok és fotográfiák érdekességének megállapítása bir reánk nézve legközelebbi aktualitással.

Lisznai Kálmán hagyatékában levő irói arcképek ugyanis kétfélek: fényképfotográfiák vagy Balogh Zoltán, Jókai és mások által készített rajzok és kisebb festmények. A fényképek sorában találjuk Czuczor Gergely, Tóth Endre, Madách Imre, Pákh Albert, Vidos János, Vahot Imre, Nyáry Pál, Király Pál, Lisznai Kálmán, Toldi István, Toldi László, Toldi Ferenczné, Szilágyi Virgil és anyja, Tóth Kálmán, Majtényi Flóra, stb. egykorú fotográfiáit. Valamennyi író és politikus magyar ruhában van. A rajzok közül egy Duna-vizes tárgonezával járó tótót ábrázoló karrikatura, valószínűleg Baloghtól,

BALOGH ZOLTÁN RAJZA LISZNYAIRÓL.

továbbá Jókainak egyik állítólagos festménye, Balogh Zoltán önarcképe és Lisznai Kálmánról készített rajza a figyelemre méltóbbak.

Az irói fotográfiák között több csoportképet, néhány párlenetes és a Lisznait ábrázolókat mind olyanok, melyek kommentárt igényelnek. Az abszolutizmus alatt, kiváltképpen az 1859-iki osztrák-olasz-francia háború idején Magyarországon olyan erős nacionalista áramlat támadt, mely rányomta bélyegét az irodalmi és társadalmi élet minden nyilvánulására. Ekkor kezdődtek az országra szóló tüntetések a nemzetiség és a magyar nyelv jogaiért; ekkor tartották a főváros példája után az ország minden részében a Kazinczy-ünnepélyeket s ekkor támadt az agitáció tüzesszerű bizonyosságul egy oly divat a viseletben, mely a magyart helyezte első helyre és kigúnyolta, nevétségessé tette mindazokat, a kik nem siettek a magyar divat termékeit családjuk körében meghonosítani. Ebben a mozgalomban az íróknak elsősorú szerep jutott. Az abszolutizmus alatt nagy részük állandóan magyar ruhát viselt, lapjaikban pedig izgattak — többszöri letartóztatások és bebörtönzések ellenére — a magyar ruha felvételére, mert a passzív rezisztenciának ez is egyik eszköze volt az osztrák hatalom elnyomása ellen.

Lisznai Kálmán volt egyik kezdeményezője ennek a mozgalomnak s ő csinált körülbelül a legnagyobb kultuszot a magyar viseletből. Árvalányhajas kalap, sarkantyus csizma, fókos, czifra mente, szűr, dolmány, atilla az ő ruhájában sohasem hiányoztak s miből két évi súlyos katonáskodása után hazabocsátották, megkezdte az izgatást minden téren az osztrák hatalom ellen. Verseiben, történeti értekezésekben, országos szavaló körutakon folyt a tüntetés tizenkét évig szakadatlanul s belevitte a nemzeti gondolatot még az olyan magánjellegű és tisztán szórakozásra tervezett összejövetelekbe is, mint a korcsma és kávéházi élet. Az úgynevezett sirvavigadás korszaka volt ez Magyarországon, mikor a nemzeti önállóság megszűnése és a helyébe került durva önkény az egyesek életét is kizökkentette a maguk rendes menetéből. Ebben a korszakban váltak legnagyobb jelentőségűvé egyes kávéházak és vendéglők, hol összegyűleltek naponként az írók, hogy a folyton megújuló önkény ellen maguktartását megállapítsák. Volt természetesen némi póz és némi szinpadiaság is sokszor az ilyen tulontul való nacionalista tüntetésekben, de jóhiszeműségük kétségtelen, valamint az is, hogy a tüntetések rendezői szabadságukkal és vagyonukkal játszottak állandóan. Főrendezője és főgyűjtője a tüntetéseknek szintén Lisznai Kálmán volt, kinek irodalmi működésében is az agitatori elem a tulnyomó.

A HÁZI KISASSZONY KIOSZTJA AZ ÉTELT.

Balogh Rudolf fényképe.

Népszerűségét, kedveltségét, országos tekintélyt mind az okozta, hogy ennek a korszaknak ő volt a legvonzóbb szereplő egyénisége, a ki a sirva vigadozásban is, a pódiumon is egyforma hatással tudta a szíveket a nemzeti ügy iránt ébren tartani. Hagyatékából három olyan képet mutatunk be ezuttal, melyek az ötvenes évek derűs, romantikus és kissé szabados írói életéről beszélnek. Az egyik Balogh Zoltántól való rajz, mely alvó állapotában ábrázolja Lisznyait — ágyban, párnák között. — A másik kettő egykoru fotográfia: egyiken ő és Vahot Imre, a harmadikon ismét Lisznyai divatos magyar ruhában, árvalányhajás kalappal és a szintén általa divatba hozott bajusz nélküli viseletben megörökítve. A félig-meddig jurátusi színezetű «magyar világ»-nak érdekes dokumentumai e fotográfiák, melyekből sok ezer darab forog még bizonyára közkezen. Holott érdemes volna egybegyűjteni ezeket is, mert az ilyen képek is dokumentumokat nyújtanak nemcsak a kor szelleméhez, hanem az egykoru írói élet intímabb ismeretéhez.

ARATÓ-ÜNNEP.

Mi, kik öregebbek vagyunk, ezelőtt harmincz vagy negyven esztendővel nem hittük volna el semmikép, hogy valaha Magyarországon is gyökeret fog verni a szociál-demokrácia. Azt meg

AZ ARATÓK FELVONULÁSA.

Vogt István fényképe.

Mikor vége volt a takarásnak, örömnünpre gyűltek össze mindazok, a kiknek részök volt a munkában. Tehát a gazda, a cselédek és az aratók. De az ünnepek főképen az aratók voltak, övék volt a munka nagyobbik fele. Ők voltak az ünnep vendégei. Ők az ünnepeket. A gazda egyszersmind házigazda volt. A ki megvendégelte az ő segítőit, munkatársait. S nemcsak megvendégelte, mint magához hasonlókat, de rendszerint ki is szolgálta. Ezen a napon a cseléd ült az asztalhoz, s a gazda hordta körül az ételt és az italt.

Az a cseléd és az arató, a kit így becsültek meg, nem táplálhatott ellenséges indulatot a gazda iránt.

Hejh be kár, hogy ez a szép patriarkhális szokás kiment a divatból! Erzi mindenki, hogy jó lenne e szokást felújítani. Kezdi is már az ország különböző vidékein. E hó 12-ikén nagy fénynyel ülték meg az arató-ünnepet gróf Cziráky Antal lovasberényi uradalmában. Olyan módon, hogy a régi időkben szokták volt. Mintegy nyolczszáz munkást vendégelt meg a házigazda. S igazi belső szeretet kapcsolta össze ezt a sok embert, mert a munkások évek hosszú tapasztalatából ismerték meg az ő gazdájukat, s meggyőződtek felőle, hogy nemcsak munkaadójuk nekik. Az igaz, hogy az ő uradalmában nem is volt arató-sztrájk soha.

AZ ARATÓK MEGÉRKEZÉSE A KASTÉLYHOZ.

ARATÓ-ÜNNEP LOVASBERÉNYBEN.

Vogt István fényképe.

A HÉTRŐL.

Lakó-sztrájk. Ha valamely gazdasági élet kiterjedtségét, fejlettségét, virulását és sokoldalúságát a sztrájkok száma mutatná hitelesen; akkor Budapest a világ első iparúzó városának számítana, mert a statisztika adatai szerint a mi fővárosunkban épen száz sztrájk tör ki addig, a míg Londonban hatvan. De a mi elsőségünk nemcsak a mennyiségben érvényesül, hanem a — műfajban is. Ez a város nemcsak sok sztrájkot produkál, hanem sokféléit is és nemcsak többet, hanem mást is, mint más városok. Most például egy olyan sztrájk ütött ki Budapesten, a milyen még nem volt a világon sehol: lakó-sztrájk a házbér-uzsora ellen. Egy pár nagy bérkaszárnnyában a lakók szervezkedtek, egymással szolidaritást vállaltak olyképen, hogy ha a háziur valamelyiknek a lakása bérét fölemeli, mind földmondanak neki és a dolgot nyilvánosságra is hozzák. Az indulat, a mely őket ez elkéseredett lépésre hajtotta, érthető.

háziurra lesz. Nem kellemetlen orvosság, de szörnyű módon drága. A lakó-sztrájk eredményes csak egy esetben lehetne. Ha a sztrájk-szervezet gondoskodni tudna megfelelő, jó, kényelmes sztrájk-tanyákról, világos, tágas szobákkal, minden szükséges mellékhelyiséggel, gáz és villamvilágítással. De sajnos, ilyen sztrájk-tanyáik csak a — háziuraknak vannak.

A fumei czápa. Hát miben ne higgyen már az ember, ha már a fumei czápában is hinni kell! A fumei czápanak ugyanis mindez ideig az volt a nevezetessége, hogy nem hal volt, hanem madár. Kacsa. Még pedig a legbecsületebb kacsa, mert mindenki tudta róla, hogy az. A fumei czápa híre az újságokban azt jelentette, hogy nincs semmi újság. Hogy uborkaszegen van, a mikor nem történik semmi, pihen a világ, szünetel a politika, szünetel a színház, a pihenő világgal pihennek az események is. Az újságot azonban mégis csak tele kellett írni,

körözött gonoszlevél: kétszáz korona díj van kitűzve mindeniknek a fejére. Bursics is annyit kap a bestia elejtéséért a kormányzóságtól. Az elejtett czápa fotográfiáját bemutatjuk olvasóinknak. Igaz, hogy már nem él és föl van peczkelve a szája, de a czápa elevenen soha se fotografáltatta magát és az arca is barátságosabb így, mikor föl van peczkelve a szája, mint a mikor ő maga tátogatja.

Az i meg az y. A kereskedelmi miniszterium, mint legfelső hatóság, a héten pénzbírságra ítélte egy kereskedőt, mert a neve utolsó betűjét y-nal írta, holott igazában az i dukált neki. Két fórum ebben a cselekedetében nem talált deliktumot és elutasította a följelentést, a mely ezért a kereskedőt megbüntetni kérte. Csak a harmadik volt más véleményen és ez mondotta ki a vétkest. Az a véleményünk, hogy ennek a harmadiknak az ítélete az igazságos. Igazságos először is a jog szempontjából. Mindenkinek csak

A BUGACZI CSERÉNYNÉL. — Garay Ákos rajza.

Budapest rettenetesen drága város és életének minden drága föltétele között a legdrágább a lakás. A szociális kiszámítás szerint a kiskeresetű ember jövedelmének hét százaléka esnék a házbérre: de hol van Budapesten hetven forintos lakás? Pedig olyan ember, a ki ezer forintnak a felét se keresi meg egy esztendőben van nagyon sok. A nagy házbér irtózatossá teher ezen a sokféleképen megpróbált városban: segíteni a keserves állapotban bizonyára kellene, de hogy ennek a sztrájk legyen vagy lehessen az eszköze, abban már kételkedünk. Kezdjük azon, hogy lakó-sztrájk tulajdonképen nem is lehetséges. A sztrájk valaminek az abbahagyását jelenti: már pedig abba lehet hagyni a munkát, de nem lehet abbahagyni a lakást. Az éhség-sztrájknak is csak ott lehet némi kilátása eredményre, a hol az, a ki ellen a sztrájk irányul, valamelyes felelősség alatt áll, ha nem is a sztrájkolóknak, de legalább a sztrájkolókért. A háziur azonban ilyen felelősség nem terheli. Neki nem kötelessége, hogy a lakó lakjék és nem veszedelme, ha nem lakik. A lakó pedig hasztalan mondja ki, hogy ő nem lesz tovább lakó, mert ez ellen csak egy orvosság van: ha

nem azok miatt, a kik írják, hanem azok miatt, a kik olvassák az újságot. Ez az esemény-inség teremtetve meg a kánikula hónapjaiban éveken át hűsögesen fölbukkanó fumei czápat, nyári pendantját annak a kéményseprő legénynek, a kit egy évtizeden keresztül minden télen úgy megették a farkasok, hogy csak a papucsa maradt meg szegénynek. Az emberek elolvasták a kéményseprőt, elolvasták a fumei czápat és a harmadik esztendőben már jót mosolyogtak rajtuk. Hinni többé nem hitt bennük senki. Alaposan diszkreditálva volt már mind a kettő. Úgy kell lenni, hogy a becsület ilyen megkopásának a hire eljutott a czápákhoz is és mert egy emberevő czápanak mégse az a hivatása, hogy nevensenek rajta, a czápa-társadalom megindította az akciót a maga rehabilitálására. A buccarii öbölben tavaly szeptemberben két czápat ejtettek zsákmányul és vittek be Fiuméba és a héten ugyanott ejtett el egy pompás példányt egy becsületes horvát halászbőr, Bursics András. Ezt a czápat most mutogatják Fiumében a halpiacon, egy ponyvasátorban. Tekintélyes exemplum. A hossza hatodfél méter. A sulya húsz métermázsá. A Quarneróban a czápa

ahhoz van jussa, a mi az övé. Az egyenlőség világát éljük — a betűk értékében is. Az i nem ér kevesebbet az y-nál, de ha a szomszédomnak ugyanolyan értékű háza van, mint nekem, ez még nem ad nekem jogot arra, hogy a két házat tetszésem szerint elcsereljem. Egyszerűen azért, mert a mi nem az enyém, az — nem az enyém. A kereskedői szolidaritás meg még külön is megköveteli, hogy a kereskedő ne mérjen más portékát, mint a mié van, azaz hogy ne adja ki másnak, mint a mi, még ha a kettőnek tökéletesen azonos is a — csengése. — De helyez ez az ítélet még más szempontból is. A demokrácia szempontjából. Nem való, hogy egy kereskedő másban legyen arisztokrata, mint az áruja kitűnőségében és az egyik betűt a másiknál előkelőbbnek tartsa. Már pedig ez az ür bizonyára nem azért használta az y-t, mert ezt az i-vel egyenlőrangúnak tartotta. Kétségtelenül előkelőbbnek vélte és a segítségével maga is előkelőbb kívánt lenni, mint a milyennek i betűs embertársai és a milyen ő maga is igazában. Nyilvánvaló tehát, hogy a ki vétett a demokráciát ellen az ő volt, és a ki védte a demokráciát, az az ítélet, mely őt ezért sujtotta.

VIRÁGZÓ VICTORIA REGIA AZ EGYETEMI NÖVÉNYKERTBEN.

A BUDAPESTI NÖVÉNYKERT VICTORIA REGIÁJA.

Az álló-úti m. kir. tudomány-egyetemi növénykert egyik legnagyobb vonzereje az Amazon és Mississippi folyók legszebb virága: a királyi tündér-róza, vagy *Viktoria Regia*. Julius közepétől egész őszig ez a nagy széles karimás levelű víziróza az, a mely egyedül képes a nagy közönség közönyét a botanikus kert iránt megtörni. Ilyenkor van látogatója, hazánk e sokat hányatott tudományos kertjének, mely kicsisége dacára elismert európai szaktekintélyek szerint is megállja az európai nagy kertek között is megbízhatóság tekintetében a helyét és e tekintetben versenyre kelhet bármelyikkel. Az amazoni tündér-róza a Nymphaeaceae-nak vagy *Viktoria-házban* diszlikasztos forró övi vízi növényáraságában. Az Amazon, a Mississippi, a Nilus, a Ganges növényvilágának legszebb képviselői találkoznak a *Viktoria-házban*, a mely télen-nyáron egyformán érdekes, és a melynek nem egyedüli nevezetessége a *Viktoria Regia*. Mostanában például a híres amerikai tündér-róza mellett az indusok szent virága a *Lotus* (*Lotus speciosus*) fejnagyságú halvány rózsapiros virága, a nyári idény egyik érdekes dívatvirága is nyílik, míg körülötte a hazai nymphák a forró földön többi kék, pirosas, rózsaszín és fehér rokonával együtt pompáznak. A mimosák, a kancsós nepentesek, Bromeliaceák, a papiros sás (*Cyperus papyrus*) és vízi növények sokasága van itt együtt, hogy azt leírni szinte lehetetlen. A nagy közönséget csak a *Viktoria Regia* vonzza, a mely 25–40 cm. átmérőjű nagy virágait rendszerint délután 5–6 óra között fakasztja és egész éjen át reggeli nyolc óráig virít: a második napon már valamivel később virít, hogy azután nyolc óra tájban ismét bezáruljon és végleg elviruljon. Két nap múlva nyílik azután rendszerint a másik virág. A nyíló virág fehér, később rózsaszínű, majd belül egész piros lesz. Nevét *Viktoria* angol királynő emlékeztetére kapta. Eredetileg nem *Viktoria Regiának*, hanem *Euryale Amazoniacának* neveztek, mivel a kelet-indiában honos *Euryale ferox* tündér-róza rokonának tartották. Ez is olyan szép, olyan pompás és olyan nagy levelű, mint a *Viktoria Regia*, csak hogy óriás leveleit hatalmas tuskák fegyverzik, és innen nyerte a Gorgók egyikének nevét. A két tündér-róza levelei hatalmas birokra kelnek a növénykert üvegházában, s ha a kertész nem állana résen aligha nem a Gorgó-faj gyógyzó le hatalmas leveleivel a budapesti közönség kedvencét, a tündér-rózsák legszebbikét, a *Viktoria Regiát*. s—d.

A FIUMEI CZÁPA. — Herbet Samu fényképe.

A BUGACZI CSERÉNYNÉL.

Hétfé reggel van. Zubornák, a számadó — a kinek nevét ebben a szép házban minden pásztor ismeri — most jött meg épen a városból. Három jó lovon volt oda, s magával hozta az egy hétére való eleséget. Épen azt rakják le a kocsiról. De a vén számadó ott ül már a padon, s hallgatja, a mit az öreg bojtár beszél neki. Azt, hogy mi történt azalatt az egy nap alatt, a míg ő odajárt. Valami komoly méltóság ül a vonásain. A pusztai ember öntudatából származik ez. Ha fejedelem lenne, s az az öreg bojtár az ő minisztere, akkor se hallgathatná az előterjesztést komolyabb nyugalommal. Csak ép a ruhája, meg a helyiség mutatja, hogy egyszerű pásztor.

RÉGI CZÉHEINK ÉLETÉBŐL.

Régi czéheink belső életét, szociális és ipari viszonyait, alig részesíti az irodalom a megérdemelt figyelemben. Hogy mik voltak egykor a nagy hatalmú czéhek, rettenetes büntető hatalmukkal, mik a *«Kameradschaft»*-ok, az *«Alt-gesell»* vezérlete alatt, százados szokásaikkal, a *«blaue Montag»* és *«gule Montag»* kiváltságaival, hogy a mai *«kiemelés»*-t, kizárás-t, egyes műhelyek boykott alá vételét hogy helyettesítette a *«schwarzmacherei»* — minderről nagyon halvány fogalmak vannak a mai olvasónak.

Ki hallott ma már a *«tábla-legény»*-ről a magyar szabóknál, a *«Ladengesell»*-ről a lakatosoknál, ki az *«öreg bejáró»*-ról, *«ifjú bejáró»*-ról, az *«öreg dekan»*-ról, *«ifjú dekan»*-ról? Azután a *«Stadlmeister»*, a *«Landmeister»* és a *«Vorstadlmeister»* közötti különbségről, a *«Helfer»*-ről és *«moderator»*-ról, a mi pedig mind fontos volt a maga idejében? Kevesen tudják, mi volt a *«Liedlohn»*, a *«Freikleid»* vagy a *«Gesellenmacherei»* a vargáknál, a melyet midőn Budán eltöröltek 1785-ben, olyan népvándorlás keletkezett Budáról Pestre a vargák közt, hogy egy ideig a mezítelbonjárás veszélye komolyan fenyegette az ő királyi székhely lakóit. Pedig csak arról volt szó, hogy beszűntették azt a két forintot, melylyel minden nyílt láda előtt (*vor offener Lade*) felszabadult inas köteles volt adózni a legényeknek, hogy egymás között eligyák.

Hogy mi volt az a *«nyílt láda»*, elég annyit róla, hogy többek közt itt őrizték a pesti magyar szabók azt az *«Igazság»* szimbolikus nevén ismert korbácsot, melylyel az ifjú mester szokta *«ex offio»* megfenyíteni a magáról megfélemlített, vagy engedetlen legényt. Ősi tradíció volt ez, a melyért későbbre ment volna a jogaihoz ragaszkodó nemes czéh.

Hát még a mesterré-avatás szörnyű körülményessége, vagyont kívánó áldozatait? A czéh összehívásáért két forint, a városi czéhkommisziár meghívásáért külön négy forint. Igen, de a mesterjog kérését rendszerint meg kellett ismételni, mert a czéh nem nagyon szívesen keblére

ölelni az alkalmatlan konkurenst, ez pedig ismét két forintba került. Azután jött a czéhtaksa: 15 frt, az úgynevezett *«Fahngeld»*: négy forint 30 krajczár, vagyis egy arany; a *«Retnigungsgeld»* egy forint, a remekért egy arany, és ha meg kellett ismételni, megint annyi. A mester-ebéd vagy társaság 30 forint. Mindez azonban semmit sem ért volna a felvételt kérőknek, ha tetejébe a czéhmestert is meg nem kényszeríték az új tagok befizetésére, a mely minden mesterségnél megállapított számú darabot állt.

Nem csoda, ha ennyi áldozat mellett előnyösebbnek látszott valamely más létező mesterjogot venni meg készpénzen, a mi könnyen volt kapható 150–200 frtn. Ezzel legalább el lehetett kerülni a mestereknek a remekléstől tanúsított vexaturáját, a kik csak hosszú huza-vona után adták ki a feladványt — a paradigmat — a remek elkészítésére, a mely minden mesterségnél megállapított számú darabot állt.

Érdekes tudni, hogy mikből állottak ezek a remekek. A cipészek még legszerényebbek voltak, beérték egy pár női cipővel és egy pár csizmával. De már a pintérek nem adták 25 hor-dón alul, a melyeket annak rendje szerint összeszabálva, megvasalva kellett bemutatni, tekintet nélkül arra a horrorális összegre, melybe már maga a fa-anyag került. És mennyi alattomos gáncsvetés, mily sok rozszakartó akadékoskodást kellett a szerencsétlen próbátéveknél kiállani. A kötélverők egy ízben egy Horváth nevű legénynek négy nagy hajókötőket adtak fel remeklésre, melyek közül egyik 84, a másik 54 öl hosszú volt. Tudni kell most, hogy a kötél szilárdsága a kerék hajtásától függött. Ha a hajtás igen gyors volt, akkor ez a kötél szilárdságának rovására esett. Úgyde a mesterek szándékosan olyan legényt állítottak a remekelő mellé, a kinek titkos utasítása volt a kereket túlságosan gyorsan hajtani. Azonkívül a sodrás közben folytonosan vízzel locsolt kötelet elkészülte után a czéh hosszabb időn át hevertette, hogy meglazulva, ürügyet szolgáltatson a visszavetésre.

Csekélyebb hibákat ugyan pénzzel is meg lehetett váltani, de ha a hiba nagyobb volt, akkor a remeket ismételni kellett s ez alkalmat adott a dolognak a végtelenségig való elhúzására, mert a mesterek, a meddig csak lehetett, késleltették mindenféle kifogással az új feladvány kiadását.

A német szabók egy jelentésében olvassuk, hogy az első mesterdarab egészen elvetendő, mert a kérelmező maga beismerte a hibákat. A másik nem annyira hibás, de igen bő, derékban túlságosan rövid, a mellnél nagyon magas. Általában oly rossz, hogy még egy legény munkájának sem válik be. A mi a *«Rayalt»* (kabát) illeti, az derékban igen rövid, egész testben ránczot vet, mert a bélés igen szoros, viszont az újjak igen hosszúak és formátlanok. A *«Kari-goll»* (kerék köpeny) derékban igen rövid, újjai túlságosan hosszúak, szóval nem fogadható el. Az illető — mondják a szabómesterek — oly tudatlan, hogy azt sem tudta, mihez mennyi anyagot kérjen.

Ma is megvan tán még a Ferencz-rendiek birtokában az a remekbe készült baldachin, melyet Schvender András magyar szabó, a ki egy-ütt ott mint sekrestyés szolgált, 1798-ban készített, s melyet ezer frtnál is többre becsültek azok a műértők, a kik csodájára jártak. Schvender szakértelmét és művészi ízlését különben több gyönyörű misemondó ruha s templomi zászló, stb. is dicséri a terézvárosi plebiánián és a Rókus-kápolnában, melyeket mind maga varrt és himzett, nagyobb részt ingyen, csupán keresztényi buzgóságból.

Gyönyörű példányai maradtak fenn különben a régi Pest iparának a gombkötő-munkák különféle neveiben is, mint a *«csigás munkában»*, *«kötölös munkában»*, a *«makkos»* és sodrott munkában, pálcza- és kalpag-kötőkben, a *«lánczolás»*-ban, *«borításos»* (bortage) munkában, *«puffedlik»*-ban és *«csöcsgombok»*-ban, valamint a régi magyar szíjjgyártás emlékeiben, a farmatring, a nyaklő, a heveder és a szírommal kivarrott gyűsző vagy tűsző különféle változataiban.

Kisértsük meg most egy futólagos statisztikáját adni a XVIII. században Pesten leginkább virágzott iparágaknak.

A kőművesmesterek száma nyolcz volt még a XVIII. század utolsó éveiben is, s mikor a

Kiss Lajos fényképe. A «SERRATTA» VIZESÉS A NEGÓI HAVASON.

Kiss Lajos fényképe. A «MIZUINA» VIZESÉS A NEGÓI HAVASON.

Nemzeti Múzeum építője, Pollák, idejött Bécsből, mesterré csak úgy lehetett, hogy elvette egy elhalt mester (Krausz) özvegyét. Molnár már legalább 20 volt Pesten és határán. Szabó 17, holott a szomszéd Aszódon is 16 tudott megélni. Igaz, hogy akkor már a magyar viselet mind nagyobb kiszorulása erősen megnehezítette a magyar szabók helyzetét, a kikkel szemben már 1785-ben nem kevesebb mint 53 olyan fusert «störer»-t vagy «praevicator»-t irtak össze Pesten, a kik női- és férfiruhakészítésben

jogosulatlan versenyt támasztottak a mesterekkel szemben. Ehhez hasonló volt a helyzet a szűcsöknél is, a hol huszonhét mesterral szemben, a ki összesen 15 segéddel dolgozott, és 164 frt adót fizetett, hét oly «störer» állott, a ki bár 47 segéddel dolgozott, mégis csak 49 frt adót fizetett.

Volt továbbá üvegtraktár Pesten öt, a melyek akkori divat szerint, tükrövegeknek imakönyvekbe és kalendáriumokba való vágásával is foglalkoztak, azonkívül a külvárosokban számtalan zsidó «fuser», a kik egész épületek ablakmunkáit is akkortban elvállalták. Ellenben a Terézvárosnak, a hol pedig már 700 ház állott, még mindig két kovácsmesterrel kellett beérnie.

Esztorgályos-műhely öt volt a XVIII. század végén Pesten, de a mellett a fonókerék, orsót, csapot idegenből kellett hoztatni, mert a magas faárak miatt mestereink nem állíthatták elő magok. Kézi tűzfeeskendők saját rendszerű gyártásával is csak akkor kezdett a porosz Schmidt, a Valero-gyár alkalmazottja, s az egyetemi fizikai laboratórium számos műszerének ügyes kezű mestere foglalkozni. Pedig Budán már hét, Pozsonyban pedig hat esztorgályos működött. Általános volt a panasz, hogy a saját szíriukba fuló mesterek kezéből hetekig nem tudták kikapni a rájuk bízott munkát, nagyobb gépesztorgályozásokhoz pedig épen nem voltak berendezkedve, úgy hogy még a pesti kalaposok is, nem kaphatván Pestről használható kalapformákat, kénytelenek voltak Vácra, Kecskemétre hoztatni azokat.

Késes is csak öt volt azidőben Pesten s ezeknek is kevés a munkája, legényt pedig egy se tartott. Igaz, hogy már akkor kiváltak az egyesült czéhből az úgynevezett «Langmesser-schmied»-ek, a kardcsinálók, körző-készítők és műszerészek, ép úgy mint az eredetileg egy grémiumban álló órásk, puskaművesek, lakatosok és sarkantyúcsinálók lassanként külön-szakadva, önállóan szervezkedtek, s megszáporodtak az önálló mesterséggé fejlett csavarkészítéssel, diszkovácással, vagy a durva üvegeségből kivált üvegmetsszéssel.

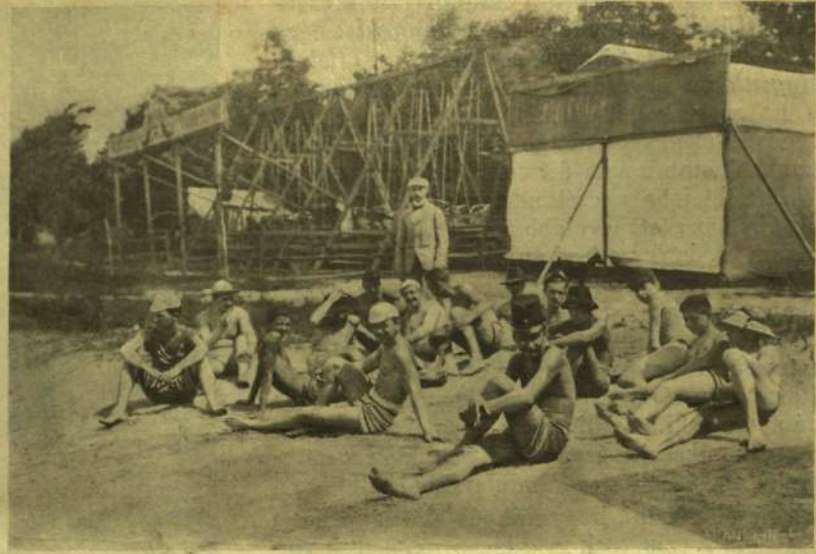
Pajzán könnyűvérűség jellemezte ezt a testületi szellemet, mely a «Herberg»-ekben uralkodott, s ez a könnyűvérűség nem ritkán diákos esinyekben jutott kifejezésre. A vidám legények nem sokat teketóriáztak; ha valahol eleget «czéh»-eltek már s betelt a mérték és a hitel kiapadt, kapták magokat s titokban magukhoz véve a mesterség jelvényét, melyet már előbb nagy ünnepélyességek között helyeztek el a «Herberg»-ben, észrevétlenül odább álltak s másutt ütötték fel tanyájukat. Ilyes «stikli»-ben senki sem tett túl a kéményseprőkn. Ezek egyszer Vácra, egyszer meg Pesten, az újvilág-utcazi «Fehér bárán»-ban tették meg azt, hogy a czéh-jelvényül szolgáló kéménykaparót (Kratz-Scheere), mely büszkén hirdette a Herberg falán mesterségüket, titkon leemelve a falról, új Herbergükbe csempészték, a nélkül, hogy a koros-máros követelését kiegyenlítették volna. Egy alkalommal a «Herberg-Vater» idejekorán meg-szimatolva a dolgot, utánok szaladt s még sikerült neki heves szóváltások után visszahódítani

A MILANÓI KIÁLLÍTÁS LEÉGOTT RÉSE.

FÜRDŐZÉS DUNA-HARASZTIN. — SÜTKÉREZÉS A NAPON.

a követelés erkölcsi fedezetét képviselő «Handwerkszeichen»-t. A másik esetben azonban pörre került a dolog. Dicséretökre legyen mondva a legényeknek, az ily követelések közt nem mindig csak az eszem-izsom szerepel, hanem sokszor beteg tagtársaknak az ellátása is heteken át. Ma talán más szemmel néznők a dolgokat, de bizonyos, hogy a fejlettebb jog szempontjából a hitelezői önbíráskodás hasonló példái sem tarthatnának helyeslésre számot. V. S.

HÓMEZŐK A FOGARASI HEGYEKEN.

A Tátrában is, az erdélyi határszéli hegyekben is, «havasoknak» szoktuk nevezni azokat a pusztaságokat, amelyek magasabbra emelkednek, mint a meddig a fák és cserjék zónája emelkedik. Pedig tudvalevő, hogy a mi hegyeinkben nincs örökös hó. Nyár közepén is megtörténik ugyan, hogy hó lepi el a lomniczi csúcsot, de ez a hó legfőleg néhány napig tart, a napsütötte helyeken, s az árnyas völgyekben is elolvad csakhamar. Ez utóbbi helyeken azonban néha napján valóságos hómezőket is találhat a hegymászó sportnak a kedvelője. Még pedig nemcsak a Tátrában, hanem a fogarasi havasokban is.

Ez utóbbi helyen a legérdekesebb csúcs a Negoj. Egy aradi társaság ez év július 7—11. között ment fel a tetejére, s közel a csúcsához több hómezőre bukkantak, melyek közül kettőt Kiss Lajos úr, aradmegyei hivatalnok le is fényképezett.

FÜRDŐZÉS DUNA-HARASZTIN.

Kevés budapesti ember tudja, hogy alig néhány kilométernyire a fővárostól pompás fürdőzés esik. Pedig úgy van. A soroksári Duna-ág felig el van zárva az erzsébetfalvai gáttal, s a zsilipen csak annyi vizet kap, hogy sekély és lassu folyása legyen. Nagy víz ennél fogva

nincsen itt soha. A sekélyebb víz pedig hamar átmelegszik a nap sugaraitól. S ez kellemessé teszi a fürdést valamint az a körülmény is, hogy a part menedékes, és csak beljebb kezdődik a mélység. Nincs tehát szükség uszodák felállítására, minden család magának állít — vagy bérel — öltöző kabint, s élvezhetik a vizet a gyermekek is. Innen van, hogy ebben a Duna-ágban, különösen pedig Harasztin olyan eleven fürdői élet folyik, akár a Balaton somogyi partjain. Sőt talán még elevenebb.

S daczára, hogy e hely Budapestről negyven percz alatt elérhető, még se fejlődik rohamosan. Pedig kedves kiránduló helye lehetne a budapesti közönségnek, a hová negyven percz alatt ki lehet jutni, a hol meg lehet fürödni, s a hol a szemben fekvő hegyek felől a legnagyobb hőségben is lengedez némi szellő. Más nagy városok mellett egész karavánok vonulnának ünnepnapokon ily hely felé, a melynek mindezek felül megvan a maga viczinálisa is. Vagy talán ebben fekszik ép a gátló ok. Mert a ki ezen a viczinálison egyszer utazott, az nem vágyakozik másodszer ezen élvezet után, — ha csak nem muszáj.

A KARLSBADI ARANY-PAD.

Lapunk ez évi 27-ik számában bemutattuk annak a padnak képét, melyet Králik Lajos állíttatott fel Karlsbadban Arany János tiszteletére. Ugyanakkor egy kis cikket is hoztunk Szteló Kornél tollából, melyben el volt mondva a pad története.

E kérdésben egész polemia fejtett ki a Pozsonyban megjelenő «Nyugatmagyarországi Híradó» hasábjain. Albert József nem találta Aranyhoz méltónak a pad felirátát, melynek gondolata is zavaros, nyelve pedig szintelen, s a verselése döcögős. Ennek folytán kérve kérte Králikot, hogy tegye jóvá a hibát.

Králik Lajos e felhívásra következőleg válaszol az említett ujság augusztus 10-iki számá-

ban, — elmondva egyszersmind a pad felirásának történetét.

«Miután én ezt a «szentségtörést» kőbe véstem, Albert József már most «kérvét» engem, «tegyem jóvá a dolgot». Arra gondol t. i., hogy távollattam el a kőpadot és gondoskodjam arról, hogy valami autentikus Arany verssel helyettesítem.

Hát Albert József ezen felháborodásában van valami, a mi tiszteletre méltó; különösen aesthetikai formaérzékéről jó bizonyosságot tesz.

De Albert József nem ismeri a tényállást, a való életet.

Ez a vers volt Karlsbadban évtizedek óta, 1862 óta mondják, mint Arany verse egy padra írva; ezt a verset restaurálták maguk a karlsbadiak, a polgármester a magyarok iránti előzékenységből 1897-ben, mint Arany versét egy pléhtáblán. A karlsbadi magyarok legalább is 30 év óta ezt a verset tisztelik, mint Arany versét, mert 1879-ben szinte magyar, hazafias demonstrációval követelték a karlsbadi polgármestertől ennek a versnek a restaurálását.

A vers gondolata Aranyra vall. Mintegy azt mondja: Karlsbadban vagy, szegény magyar; bú, bánat nyom. Gyere ki a természetbe; ülj le erre a padra, és feledd el a bú, bánatot; gondold a hazádra; (a hatvanas években irta) röpi egy sóhaj a hazádba. Ez jót fog tenni. Ha ezt teszed, tovább mehetsz.

En ezt gyönyörű gondolatnak tartom, mely Aranyra vall. Nemcsak én; az az ezer meg ezer magyar, a ki Karlsbadot járja, mind gyönyörködnek benne.

Igaz, hogy a gondolat második sora nem vall Arany költői nyelvére. Istenem! Goethének Herrman és Dorotheájában is van hétlábú hexameterje! Ki beszél a formáról, mikor a gondolat isteni!

Ez volt szemem előtt, mikor a rothadásnak induló fapadot, az elmosódó pléhtáblát egy kőpaddal helyettesítettem, abba arany betűkkel bevészttem Arany arany mondását.

Örült a lelkem, hogy azt tehettem, hogy Aranyunknak Karlsbadban is van tisztelő serege.

Bizony eszem ágában sincs ezt a kőpadot megsemmisíteni, megsérteném vele a karlsbadi magyarokat.

Szemem előtt voltak Arany karlsbadi tisztelői!

HÓMEZŐK A NEGOJON. — Kiss Lajos július hó elején készített fényképe.

Gondoltam arra, hogy a pad Karlsbadban áll, azon a helyen, melyet Arany annyira szeretett. Volt gondom rá, hogy végig a karlsbadi jelleg legyen meg a pad külső megjelenésén. Szakasztott mása az új Arany pad azoknak a kőpadoknak, a melyeket Lady Stanley 50 év előtt Karlsbadban felállított és Goethe halhatatlan versével «Über allen Gipfeln ist Ruh ...» díszítette.

Králik Lajos.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Kurucz nóták. Endrődi Sándor gyönyörű kurucz nótái közül kótára szedett Harsányi István tizenhatot. A zeneszerző, a ki hivatására nézve ev. lelkész Hernád-Veesén, dalos fantáziájával hiven beleélte magát a kurucz nóták érzésvilágába. Harmónikusan ihlette meg Endrődi gyönyörű költeményeinek lelke, komor borongása és szilaj szárnyalása. A dalok zongorára és cimbalomra vannak írva. A füzet a szerző saját kiadásában jelent meg.

Középiskolai reform-javaslatok. Alvinczy Sándor ezzel a címmel adta ki a középiskola reformjáról kidolgozott munkája egy részét, megtoldva a munka megismerésére kapott megbízatása történetével és egy csomó kritikai megjegyzéssel. Szerző az egyéni hajlam és képesség szerint meghatározandó különfoglalkoztatás rendszerét látja

SEKÉLY VIZBEN.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Kisborosnyai János Sándor megyei tisztviselő, volt 48-as honvéd 72 éves korában Segesváron. — Dr. MEHL FERENCZ Fehértemplom városi tisztviselő orvosa 44 éves korában. Ugyancsak Fehértemplomban NEMCSIK GYULA ügyvéd, városi ügyész, Temesmegye tb. főügyésze, 59 éves korában — Tahvári és tarkeői TAHY FERDINÁND 83 éves korában Eperjesen. — Budaméri Ujházy KÁLMÁN 60-ik évében Miskolcon. — Id. gellénfalvi GELLÉN LÁSZLÓ 70 éves korában Balassagyarmaton. — SZENTGYÖRGYI SÁNDOR nyug. m. v. ellenőr 64 éves korában Németcsanakon. — Csapó JÓZSEF nyug. tanító, ki több mint félszázadon át fadaradhatlan buzgalom tanítója volt a solti ev. ref. egyháznak és kedvelt alakja a solti intelligenciának, 83 éves korában Soltan. Az elhunytban Csapó KÁLMÁN tanfelügyelő édesapját gyászolja. — Igloi SZONTAGH MÁRTON dobsinai vasgyáros, 48-as honvéd százados, a ki a szabadságharc több vérése csatájában vett részt s az oroszok bevonulása után a 400 főből álló dobsinai nemzetőrség parancsnoka lett, 84 éves korában Dobsinán. — Hegedűs SOMA dr. 48-as nyug. honvédorvos 89 éves korában Budapestben. — GERDON FERENCZ hités ügyvéd, régen a biharmegyei törvényszék elnöke, legutóbb takszékpenztári tisztviselő 92 éves korában Nagyvárádán. — GÜNTHER PÁL 63 éves korában Gálason. — HÁBER PÁL zadjári plebános 64 éves korában. — ÁDÁM GERZSON királyi tanácsos, a nagykőrösi refor-

TÁJRÉSZELET.

annak az alapnak, a melyen a magyar középiskola sikerrel teljesítheti hármass feladatát: az egyetemi tanulmányokra való kellő előkészítést, az általános műveltség megadását és azt, hogy par excellence modern nyelvtanító intézet legyen. A könyv kritikai megjegyzései, a melyek között soknak személyes éle van, támadásokra és hírlapi polemiákra is adtak alkalmat. Alvinczy könyve, a mely első kötete egy következő sorozatnak, ifj. Nagel Ottó kiadásában jelent meg.

Képes földrajzi atlasz. Kozma Gyula képes földrajzi atlaszt szerkesztett az elemi iskolák harmadik és negyedik osztályának használatára. Az atlasz az új tanterv szemmel tartásával készült a szemléltetés irányelvei szerint. Színes képekben szemlélteti a főbb földrajzi alapfogalmakat, néptípusokat, városokat, a növény és állat egyedeit. Az atlasz 68 oldalra terjed, 80 színezett és 96 fekete nyomású képpel.

Új könyvek.

Középiskolai reformjavaslatok Alvinczy Sándor könyve. Ifj. Nagel Ottó kiadása; ára 6 korona.

Képes földrajzi atlasz. Szerkesztette Kozma Gyula, kiadta Mosinger műintézete, Toldi Lajos bizománya; ára 1 korona 60 fillér.

Kurucz nóták. Endrődi Sándor tizenhat költeményére szerezte Harsányi István. Szerző kiadása; ára három korona. (Zenemű.)

PILLANATFÖLVÉTEL A PARTRÓL.

FÜRDŐZÉS DUNA-HARASZTIN.

mátus főgimnáziumnak 48 évig tanára, negyedszázadon át igazgatója, 74 éves korában. — Kócsay György főgimnáziumi tanár 30 éves korában Bakán. — NEPESITZKY VENCZEL nyug. vezérőrnagy Szent-Endrén. — Róth Vilmos, a Győrfi-féle újpesti fém- és vasáruháza cégvezetője és igazgatója Nagyszebenben. — MOLNÁR JÓZSEF volt székely m. kir. adópénztáros 57 éves korában Budafokon. — SCHEFFER KÁROLY nyug. ág. ev. főgimnáziumi tanár 78 éves korában Sopronban. — SUJÁNSZKY ANTAL esztergomi nagyprépost, címzetes püspök 91 éves korában Esztergomban. — BALITS ISTVÁN pinnyei közséki jegyző és néptanító 93 éves korában, Győrött. — STEINBERGER ABRAHÁM szatmári lakos, a Kereskedelmi és Iparbank harmincz éven át igazgatója és alapítója, megyebizottsági tag, az ottani zsidó hitközségnek husz éven át elnöke, 88 éves korában.

Gelsei Bíró Jánosné, szül. Zaleski Anna, Bíró Jánosnak, az Agrár-bank főtisztviselőjének felesége, 23 éves korában a hevesmegyei Átkáron. — ÖZV. KOZMAFALVI ZSIDAY JÓZSEFNÉ, szül. Uray Borbála, 85 éves korában Szőspatakon. — ÖZV. FRANK FRIGYESNÉ, szül. Brück Jozsefa 66 éves korában Újpesten. Az elhunytban Frank Boriska, a Népszínház volt soubrette-dívája, a kit annak idején feltűnést keltő körülmények között vett nőül gróf Károlyi György, édesanyját gyászolja. — Ligárt Mihály tanítóképzőintézet vezetője és neje szül. Csósa Etelka leánya LAJOS LÉNYE, 18 éves korában Pápan. — Felsőöbri PETERKÉ MATILD, 82 éves korában Budapesten. — Gschwandtner ALBERTNÉ, szül. Munkácsy Berta m. kir. főbányatanácsos özvegye, 62 éves korában Budapesten. — ÖZV. LAKATH MIHÁLYNÉ, szül. Stefkó Mária 72 éves korában Berhidán.

EGYVELEG.

* Az angol bankban ezer hivatalnok van alkalmazva. Ezek évi fizetése nyolcz millió koronára rög. Nyugdíjak fejében a bank jelenleg évenként 840,000 koronát fizet.

* Patti Adelina a világhírű énekesnő rendkívüli egészséget annak köszöni, hogy naponta kilencz órát alszik. Ugyanezt állítja magáról Arebary lord. Szerinte szellemi munkát végző embereknek okvetlenül 9 órát kell aludni.

A legújabb amerikai össetettelt, divatos kelleme. vonzó illatot árasztó purfume a „Diana parfume”, Urak, hölgyek egyaránt csodákat beszélnek a pikáns, elbűvölő illatról, melyet a pesti uri hölgyek egyszerre

felkaptak. Eredeti 5 koronás nagy üvegekben szállítja a magyarországi főraktár Erdőyi Béla Diána-gyógyszertára, Budapest, Károly-körút 5.

Rob-hashajtó a legkellemebb (10 fillér.) A kedvenc-illatszer. Előkelő helyzetű illatszer-őrök ismerik meg. Ez okból az arisztokrácia „Rava d'Ossian”-t, az illatok legideálisabbját és legillandóbbját választotta. L. Legrand, Paris. Kapható minden jobb fajta üzletben.

Állatpótlás. Ama czegek között, melyek lovérseny-czikkek és állategészségügyi termékek készítésével és ezek elárulásával foglalkoznak, kétségkívül a Kwizda János Ferenc czég Korneuburgban foglalja el az első helyet. E jöhrűt tüzlet 1853 óta fáradozik az állatpótlás és lovérseny ügyében és hozza legjobb készítményeit forgalomba. A mint annak idejében a Kwizda-féle korneuburgi marhatáppor és restitúciós-fluid gyorsan jó hírt szerzett és azt maig fentartotta, úgy találunk a legújabb időben is legjobb fogadtatásra a lótlajdónosok részéről a Kwizda-féle csab. gummiszallagok és lábóvókészületek lovak számára. A Kwizda János Ferenc czég kívánatra mindenkinél küld illusztrált árjegyzéket ingyen és bérmentve, a melyben a verseny-barátok számos praktikus ujdságot találhatnak.

Szerkesztői üzenetek.

Circulus vitiozus. Igen zavaros, döcögösen meg-irt, földönészési okoskodás.

A tündérek. A Leconte de Lisle fordítás elég sima és folyékony, de mi effélett csak akkor közölünk, ha igazán elsőrendű.

Örmökönyök. Azok a fentartások, melyekkel köte-tét fogadtuk, ezzel a verssel szemben is fennállanak. Valami hidegséget és csináltságot érzünk rajta, mintha nem annyira a Múza szölte volna, hanem inkább csak a költői becsavargó.

Nem tudom. Epilogus. Szentimentális áradozások, nincs elegendő maguk, hogy hinni lehessen bennük. Aztán meg: hogy lehet oly kevésbé izléses álnevet választani?

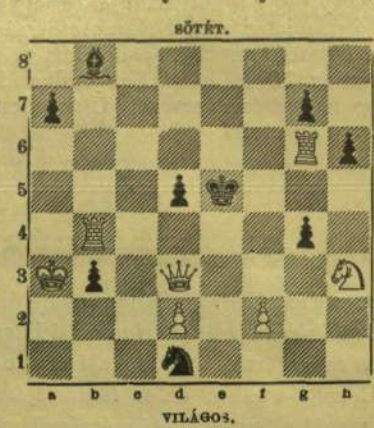
KÉPTALÁNY.

A 30-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Az ina felüldíti a szív reményeit.

SAKKJÁTÉK.

2497. számú feladvány. Ludányi Antaltól, Szolnok.

Világos indul és a második lépésre mattot ad.

Ezt a csinos feladványt tisztelettel jelöl a „Győri Sakkör”-nek ajánlja a szerző.

A 2490. sz. feladvány megfejtése Heathcote G.-től.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.
1. Bc1-c7 Ba5x4 (a, b, 1. Hd4x3
2. Bc7-c5 f és matt. 2. Vh7-d3 f és matt.
1. Hd4-e6 (-c6 1. Hd4-e2
2. Bc7-d7 f és matt. 2. Vh7-h5 f és matt.
1. Hd4-f5 1. Hd4-c2
2. Bc7-c5 f és matt. 2. b3-b4 f és matt.
Világos. f. Sötét.
1. Vh7-e4 f és matt. 1. Hd4-B3

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos. — Geist József és Stark Vilmos. — Szekeres László. — Gatterer Ferenc. — Kállai Béla. — A „Budapesti Sakk-kör”. — A „Budapesti III. ker. Sakk-kör” (Budapest). — Németh Péter (Csongor). — Kintzig Róbert (Nagybattyán). — Ludányi Antal (Szolnok). — Müller Nándor (Szombathely). — Nyársik Agnes (Szeged). — Hofbauer Antal (Lipótvár). — Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A „Nagykőrösi Városi Kaszinó”. — Kovács László (Nagykőrös). — A „Győri Sakk-kör”. (Győr). — Szepők Árpád (Körömbánya). — Kádár Ferenc (Áldokubán). — A „Franciai Oldal Egyetse”. — Róth Jenő (Francia). — Kunz János (Zápolybány). — Zbori Társaság. — Kalocai Katolikus Kör. — Wolf János (Kalocsa). — Csolnoki István (Hajdúhadháza). — Sásdi Társaság.

Felelős szerkesztő: Holitsy Pál.

Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadói hivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Hazai termék!

Mig eddig a régi borbélyeségek, a legkülönbözőbb súlyos idegbajok (neurasthenia, vitus, stb.), a sápkór, a női arczot elékeltető pattanások s a női szervek hurutos megbetegedéseinek kezelésénél csakely értékű idegen vizek voltak utalva, addig jabbban

a PARÁDI ARSEN vizben vastartalommal olyan kincsünk van, mely minden eddigi arsenavas viznél (Rhonegory Leuco) hatásosabb, könnyebben emészthető s maigasság már, minthogy legalkalmasabb orvosi készítményeinket karolják s a fogyasztók egész serege dicsekséi határait, hazánkban csaknem kizárólagos keresletnek örvend. Egy postaldó (7 palack) parádi arsen vastartalma gyógyszer Magyarországon összes postallomásaira 4 korona 70 fillért bérmentesen szállít. Cs. és kir. udv. szál-ító, BUDAPESTEN. Kapható minden gyógyszertárban és megbízható fűszerkereskedésben.

Sachsen-Altenburg.

Technikum Altenburg. Gé. építés és elektrotechnika. Papírtechnika. Automobiltechnika. Fűtő- és víztechnika. Program ingy.

Csiz fürdőbe utazók figyelmébe!

A Margit-nyaralóban szobák 1 koronától 6 koronáig, a Margit-pénztárban külön szoba ellátás és kiszolgálattal éjjel és nappal. Szobák 4 koronától kaphatók. Levelek intézendők Margit-nyaraló avagy pénzügyi felügyelőséghez. Nem új épületek, tehát egészséges lakások.

Lábizzadás

kéz és hónalj izzadása ellen egyetlen biztos szer a „Succin-balsam”, megakadályoz minden bőrszervi izzadást a legérdekesebb idő alatt. 1 üveg ára 2 kor. Postán szétküldi Prágay Elemér gyógyszerész Úszód, Kalocsa mellett.

LEOJOBB FOG-CRÈME

KALODONT

a fogakat tisztán

fehőren, épen tartja.

Grünsteidl, Wien, I., Sonnenfelsgasse 7.

Ne vásároljon selymet

mindaddig, mig mintákat nem hozott a mi kezesekelt szolid, csodaszép ujdságainkból fektetésben, fehérben és színesben. Különlegesség: Selymekünk meggyógyítja, bál, társasági utcai toletoikra, valamint blousokra, bélsőre stb. K 13-15-öt egész K 18-ig méterenként. Mi direkt magánfeleknek adunk el és a kiválasztott selym-szöveteket várnak és portmentesen lakásba szállítjuk. SCHWEIZER & Co., Luzern U32. (Svájcz). Selymszövet-kivétel. Kir. udv. szállít.

MAGGI FÜZESÍTŐ

javitja az étkek ízt.

Készíti Maggi Gyula és Társa, Bregenz.

REVE D'OSSIAN

PARFUM PENDRANT

LOTION-SZAPPAN-KIVONAT RIZSPOR.

Kapható minden nagyobb czégnél.

LOTION-SZAPPAN-KIVONAT RIZSPOR.

Kapható minden nagyobb czégnél.

LOTION-SZAPPAN-KIVONAT RIZSPOR.

Kapható minden nagyobb czégnél.

LOTION-SZAPPAN-KIVONAT RIZSPOR.

Kapható minden nagyobb czégnél.

LOTION-SZAPPAN-KIVONAT RIZSPOR.

Kapható minden nagyobb czégnél.

Berketz István utóda

Telefon 63-36.

Vidéki megbízatások jutányosan és pontosan eszközöltetnek. Postaküldemények czimzendők: IX., Kinizsi-utca 14. Árjegyzék ingyen.

kelme-, selyemfestő- és vegytisztító-gyára, Budapest, Kinizsi-utca 14.

Telefon 63-36.

Gyűjtő-telepek: IV., Váci-utca 51. V., Lipót-körút 16. VI., Isabella-utca 66. VII., Kerepesi út 78. VIII., Üllői út 30. sz.

Rozsnyay vasas china bora.

Igen hatásos vörsegenység, sápkór, neurasthenia eseteiben. Egy 1/2 literes üveg ára 3.50 kor. Egy 4 üveget tartalmazó postaládá 14 kor. 12 fillér franco küldve.

A Rozsnyay-féle vasas china bor

egyike a legelterjedtebb és leg-hatásosabb gyógyboroknak. A külföldi készítményeket felül-mulja. Vörsegenységnek különö-sen ajánlható 11366

Főraktár Budapesten: Török József gyógyszer-tára.

Továbbá a készítmény: Rozsnyay Mátys gyógyszer-tárában Aradon, Szabadság-tér.

Vértes-féle Sósorszesz Minden házban szükséges.

1900. Párisi világkiállítás Grand Prix. KWIZDA FERENCZ JÁNOS cs. és kir. osztrák-magyar, román kir. és holgar fejedelmi szállító, körgyógyszerész Bécs mellett Korneuburgban.

KWIZDA-féle Restitutions-fluid

osász. és kir. szabadalma-zott mosóvíz lovak számára. Egy üveg ára 2 kor. 80 fill. 40 év óta az udvari istállókban, a ka-tonaság és magánosok nagyobb istállói-ban használatban van nagyobb elő- és utéróitól, inak me-revségétől stb. az idomlástól kiváló munkára képesíti a lovakat.

Kwizda-féle Restitutions-fluid

csak a mellékelt véd-jeggyel valódi. Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve. Főrak-tár: Török József győgszer-tár, Budapest, Ki-rály-u. 12., Andrássy-ut 26.

Technikum Mittweida

Igazgató: A. Holts, tanár. (Bécs királyi.) Magasabb technikai tanintézet elektro- és gépészmérnökök, technikusok és művezetők képzésére. Gazdag fel-szerelt elektrotechn. és géptanó laboratóriumok. Gyári tanul-műhelyek. 3610 hallgató a 36 iskolaévben. Program stb. díjtalanul a titkárság által.

SZÉPSÉGET

csak úgy érhető el, ha a MA-HILLA

szer használjuk, mely törvényesen védve van és kezeskedve teljesen ártalmatlan, meg-vizsgálva és biztosan ható szer szép rózsás szm és tiszta arczbőr elérésére. Pőrsenést, bőrtájkát, arvrőrséget, szepőt, redőt és ráncot már rövid használat után eltűnt el a lekezeletyebb nyomok visszahagyása nélkül. Az arczbőr üdév, rózsássá és bársnyughává teszi. A ki Ma-Hilla-val egyszer próbát tett, az nem lesz képes azt többé elhárítani. Ezt bizonyítják a naponta beérkező hálaíratok és megköszönések. Ara egy nagy üvegynek, mely több hónapra elég, 3.85 K. Minden üvegyhez egy próbadarab Ma-Hilla-szappan és pontos utasítás van mellékelve. Próbászeleczek 1 K 20 f.-nek bőlvegekben való beküldése ellen küldetnek szét a fi-raktár által. A szétküldés a tartalom megnevezése nélkül utánvét mellett eszközöltek a fraktárból.

Lateiner Leó, Wien, 1/28, Wollzeile 31. Ma-Hilla kapható Budapesten, Török József gyógyszer-tárában, Andrássy-ut 26. és Király-u. 12. sz. a Zárabán S. Mütelbach gyógyszerész Duga uicn 3. Próbászeleczeket csak a főraktár küld.

BALASSA-FÉLE VALÓDI ANGOL

Ugorkatej

a legjobb és leghatásosabb 11536

SZÉPÍTŐ-SZER

2-3-szori bekenés után eltávolít minden arcztisztatlanságot, ki-átást, pattanást, májfoltot, bőrtájkát, (mitessert). Kismítja a ráncokat, redőket, és az arczbőrt fehérré, üdév, énommá varázsolja.

Teljesen ártalmatlan és a szépség megtartására, ápolására és növelésére minden másnál jobb. — Csak „BALASSA” névvel valódi. — Egy üveg ára 2 korona.

Minden hölgy kedvence

Finom arcz. Balassa-féle VALÓDI ANGOL. A 2 korona, kis doboz 1.20 korona. Bájcs CREM. A 2 korona. Készítő és szétküldési hely-

BALASSA KORNEL gyógyszer-tára, Budapest-Erzsébetfalva.

Postai szétküldés naponta. — Kapható minden nagyobb gyógyszer-tárban.

GANZ ÉS TÁRSA

Városi iroda: Budapest, IV., Ferenciek-tere 2. 10854

Főbb gyi ártalmay: Elektromos világító és erőátviteli berendezések egyen- és váltakozó áramra. Kolibri ilylmpák reklámczélokra. Elektromos áram berendezése uradalmakban és gazdaságokban. Meglévő üzem berendezések átalakítása. Elektromos üzemű szivattyúk, idgazdasági berendezések, emelőgépek, ventiláto-rok, mezt vasutak, szándó-, csapó-, aprító- és takarmányozó-berendezések. MŰTÖRÖK benzín-, szpiritus-, gáz-, vízgáz- és kohó-gáz-üzemre minden nagyság-ban 300 lőerőig. Üzemköltés: 1/4-2/3 fillér lőerőnként és óránként. Emelődaruk kész, gáz, petroleum vagy elektromos hajtásra. Komati hengerlőgépek. Gőzekék. Gőz-motoros személyszállító vasuti kocsk kész- és nagyvasutak számára. Bűndaruké-vasutai kocsk személy- és teherszállításra. — Vasuti felszerelések. Kéregőztető ke-rekek (Griffin rendszer). Hengerzések malmok számára kéregőztető hengerekkel. Minden-féle malomgépek. Egész malmok berendezése és felszerelése. Brikettsajtók szén-és fűrészpör és éflek brikettzésére. Turbínák minden egyes esetben a helyi szélviszonyok-megfelelően szerkesztve, tehát az elérhető legnagyobb hatásfok biztosításával. Speciális gépek papír- és cellulóza-gyártáshoz. Transmissziók. Fűtőmésztő-készületek. Gyári berendezések. Árjegyzékkel és költségvetéssel szívesen szolgálnak.

Telefon 41-44.

DAVID KÁROLY ÉS TÁRS

DOBOZ, PAPIRÁRU, SZAB. FÉMKAPOCS GYÁRA

Budapest, I., Mészáros-utca 58. szám

Gyárt Papírtányért, bomboniert és jardinet-dobozokat. Sajtott kerak dobo-zokat, légmentesen elárható, ésszehajtható dobozokat, pólyák, kőgyapát, stb. csomagolásra. Híntádobozok, valamint háztól lemez-és-érek lemezai és nagyi-nágban. Teas-dobozok 1/4 kilogr.-tól 10 kilogr.-ig, valamint 6, 10 és 20 filléres tea csomagolásokhoz.

Gőzerőre berendezve. 300 munkás.

Napi gyártás 150,000 doboz. 1131

Budapesti Takarékpénztári és Országos Zalogkölesön R-T.

Irodái: VI., Andrássy-ut 5 sz. a. (saját házában).

Befizetett részvénytőke: 10 millió korona. Elfogad betéteket, lezártított vettőket és előteget újult értékpapírokra.

M. kir. szab. oszt.-sorjatek főeljárásító helye: VI., Andrássy-ut 5. Közallog-izetel: IV., Károly-körút 18., IV., Ferenciek tere 4. (Irányi-utca sarok). VII., Király-utca 57., VIII., József-körút 2., VIII., Üllői-ut 6.

PILULES ORIENTALES

(KELETI PILULÁK).

Szépség, a nyak szilárdasága, fejlesztés, a kebel helyreállítása, a kebel dűssága.

Kezelése egyellen a maga nemében és orvosi tekintélyek-től elismerve. Az egészségnék semmikenek ártalmatlan. Ovi-ven éves siker. Ezernyi elismerőlevél. Világhírű.

Egy üveg használati utasítással 6.45 K. utánvétellel 6.75 K.

Diszkrét bérmentes szétküldés. J. RATIÉ, gyógyszerész, 5, Passage-Verdeau, Paris. — Tessék ezimezei: Török J., gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12., Pser-hofer Richard, gyógyszerész Bécs, Singerstrasse 15, Fr. Vitek & Co. Prága II., Wassergasse 19., vagy bármely előkelőbb gyógyszer-tárba.

Knuth Károly mérnök és gyáros 11409

Cs. és kir. fensége József főherczeg udv. szállítója.

Gyár és iroda: Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.

Központi víz- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatorná-zások, szellőztetések, szivattyúk, vízerművi emelőgépek stb.

Tervek, költségvetések, jövedelmi előírnyzatok gyorsan készítettnek.

Knuth Károly mérnök és gyáros 11409

Cs. és kir. fensége József főherczeg udv. szállítója.

Gyár és iroda: Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.

Központi víz- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatorná-zások, szellőztetések, szivattyúk, vízerművi emelőgépek stb.

Tervek, költségvetések, jövedelmi előírnyzatok gyorsan készítettnek.

Knuth Károly mérnök és gyáros 11409

Cs. és kir. fensége József főherczeg udv. szállítója.

Gyár és iroda: Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.

Központi víz- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatorná-zások, szellőztetések, szivattyúk, vízerművi emelőgépek stb.

Tervek, költségvetések, jövedelmi előírnyzatok gyorsan készítettnek.

Knuth Károly mérnök és gyáros 11409

